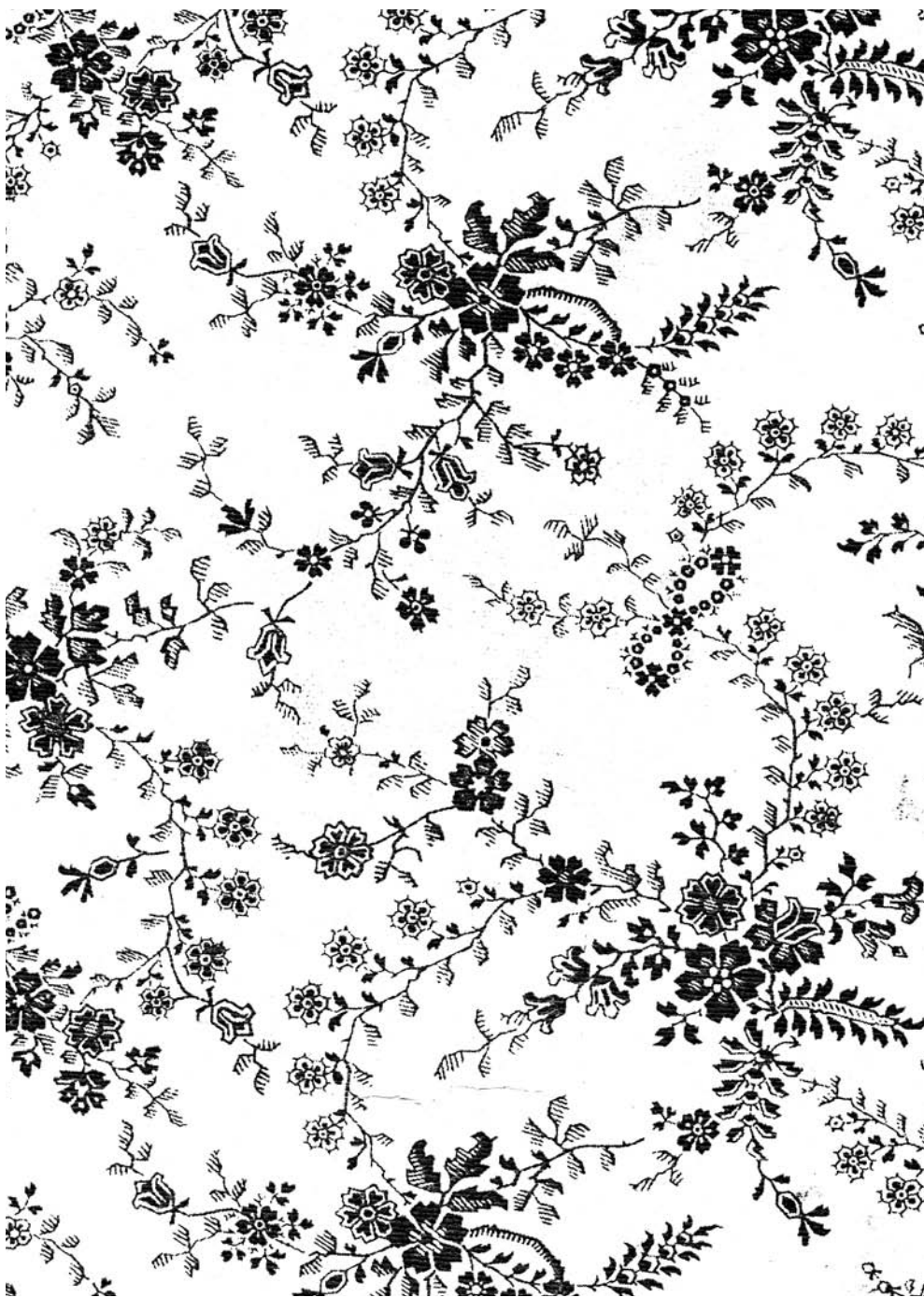

ARKKITEHTIOPISELIJÄ

urbs.

TIKKURILA
Symphony

MITÄ PIDEMMÄLLE AIOT, SITÄ TARKEMMAN KARTAN TARVITSET

Onnistuneissa töissä lopputuloksen pitää vastata tarkasti suunnitelmia. Tikkurila Symphony on markkinoiden modernein ja laajin värijärjestelmä. Sen värikartat on tehty samalla sävytysteknologialla kuin varsinaiset maalit, jolloin lopputuloksen värivastavuus on paras mahdollinen.

Tikkurila Paints Oy, PL 53, 01301 Vantaa, puh. (09) 857 731, fax (09) 8577 6902, www.tikkurila.fi/ammattilaiset
Neuvonta ammattilaisille puh. (09) 8577 3720 (ark. 8-19)

Ajankohtaista Rakennustietoa

- » Onnistuneita toteutuksia, uusia mahdollisuuksia
- » Perusteita keskustelulle tiivistä kaupunkirakenteesta

Pienkerrostalo – kerrospienkerrostalo

MATTI SEPPÄNEN

Kirja esittelee erilaisia pienkerrostalotyyppisiä, esimerkiksi 24 onnistunutta pienkerrostalo- tai kerrospienkerrostalokohdetta. Kirja selvittää pienkerrostalon erityispiirteitä ja erilaisia rakennusratkaisuja, myös vielä käyttämättömiä mahdollisuuksia.

Pienkerrostalot ovat välttämättömiä, jotta myös pienasuntoja voitaisiin tuottaa maanläheiseen ympäristöön. Edellytykset tai esteet tälle luodaan kaavoituksella.

Kirjan tekijä, professori, arkkitehti Matti Seppänen, on vastannut 14 vuoden ajan asunusuunnittelun opetuksesta Tampereen teknillisen yliopiston rakennusuunnittelun laitoksella.

Rakennustieto Oy, 2003
62 s., 26 €

Moderni puukaupunki – puu ja arkkitehtuuri

MARKKU KARJALAINEN JA JOUNI KOISO-KANTTILA
Kirja esittelee uutta suomalaista puurakentamista ja -rakentamista sekä osoittaa runsain esimerkein ne edut ja mahdollisuudet, joita puusta rakennettu kaupunkimainen miljöö tarjoaa.

WoodFocus Oy
Rakennustieto Oy, 2002
147 s. 32 €

Opiskelija – saat kirjoista 10 % alennuksen!

Opiskelija-alennus normaalihintaisista tuotteistamme on 10 %. Nouda kirjat lähimmästä kirjakaupastamme, yhteystiedot alla. Otathan mukaan myös opiskelijatodistuksesi.

Matala ja tiivis kaupunki

PEKKA LAHTI

Kirja esittelee runsain kuvin matalaa ja tiivistä kaupunkirakennetta. Kehityskaari johtaa aina antiikin ajoista lähtien suomalaisiin ja ruotsalaisiin puutarhakaupunkeihin, lähiörakentamiseen ja aivan uusimpiin matalan ja tiiviin rakentamisen sovelluksiin. Yhteenvetona luodaan matalan ja tiiviin kaupunkimaisen asuinympäristön suunnittelukriteerit.

Ympäristöministeriö
Rakennustieto Oy, 2002
128 s., 32 €

Tiivistä ja matalaa Oulussa

HEIMO LIKAMAA

Ympäristöministeriö
Rakennustieto Oy, 2002
62 s., 19 €

Tiivistä ja matalaa Helsingin seudulla

RIKHARD MANNINEN JA SARI PUUSTINEN

Ympäristöministeriö
Rakennustieto Oy, 2002
87 s., 22 €

Espoon Säterinmäki

KAI FOGELHOLM

Ympäristöministeriö
Rakennustieto Oy, 2002
192 s., 27 €

Rakennustieto Oy
Rakennuskirjakauppa
Helsingin
Rakennuskeskus
Runeberginkatu 5
00100 Helsinki
Puh. (09) 5495 5400

Etelä-Karjalan
Rakennuskeskus
TIETOKirjakauppa
Kannelkatu 10
(1.11.03 alkaen Raati-
miehenkatu 20),
53100 Lappeenranta
Puh. (05) 415 0990

Kuopion
Rakennuskeskus
TIETOKirjakauppa
Kauppakatu 40-42
70100 Kuopio
Puh. (017) 261 6109

Oulun
Rakennuskeskus
TIETOKirjakauppa
Uusikatu 32
90100 Oulu
Puh. (08) 311 6122

Tampereen
Rakennuskeskus
TIETOKirjakauppa
Satakunnankatu 18
33210 Tampere
Puh. (03) 212 6961

RAKENNUSTIETO®

Yksi totuus ARCHICAD 8 rakennussimulaattori

ArchiCAD 8 -opiskelijaversio harjoittelua varten

Paljon hyödyllisiä ominaisuuksia

ArchiCAD 8 sisältää nyt OpenGL-grafiikkakihtiä tuen. Zoomaus- ja panoroitintoiminnot ovat reaaliaikaisia ja toimivat rullahiirellä. Erilaiset palettityökalut helpottavat suunnittelutyötä. PlotMaker lukee piirustukset suoraan ArchiCAD-mallista ilman erillistä tallennusvaihetta ja jakelu on tehty helpoksi PDF:n tallennustoiminnon kautta.

- Tehokas käyttöliittymä
- Boolean toiminnot
- Renderoidun tasoinen 3D
- Helppo detaljointi
- Uudistunut leikkaustyökalu
- Uusi PlotMaker
- Uusi Peruskirjasto
- PDF-tallennus ArchiCADista

Hae suomen- tai englanninkielinen ArchiCAD 8 -opiskelijaversiosi M.A.D:ista hintaan 0 EUR tai tilaa Pialta Pirhoselta, Pia@mad.fi. Postitettaviin lähetyksiin lisäämme postitus- ja käsittelykulut 20 EUR. Opiskelijaversioon saat opiskelijakorttia tai -todistusta vastaan. Meiltä voit ostaa myös suomenkieliset ArchiCAD 8 -käsikirjat hintaan 40 EUR.

Annankatu 4 B puh. (09) 4555081 www.mad.fi
00120 Helsinki fax. (09) 4555091 info@mad.fi

PÄÄKIRJOITUS

Ville Nurkka

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus	2
(O)saako arkkitehti suunnitella kaupunkia?	3
Urbaania schmurbaania	4
Harmaa Helsinki	5
Savusaunaa rakentamassa Salbertsrandissa	7
Urbaani	7
Harrastuksena haahuilu	8
Urpo legenda	8
Tampereen ja Turun eurooppalaistamisen mahdollisuuksista	9
Syntynyt villiksi	12
Budapest	13
Kaupungin Hämäryyksistä	13
Urbs. Anteeksi	14
Puheenjohtajien palsta	15

Sana "urbaani" on alkanut kuulostaa jo suorastaan oudolta. Kukaan ei tunnu tietävän mistä on kysymys kun puhutaan urbaanista elämästä, arkkitehtuurista tai ihmisestä. Urbaani (kaupunkilainen, hienostunut tai kohtelias) on merkityssisällöltään monipuolinen ilmaisu.

Mielikuva on tärkeämpi. Suuryritykset markkinoivat tuotteitaan urbaanille sukupolvelle, nuorille kaupunkilaisille jotka tietävät mitä haluavat. Arkkitehdit ja opiskelijat luovat ympäristöjä urbaanin elämän näyttämöiksi. Teoriassa modernistinen kaupunkisuunnittelu ei enää pysty synnyttämään kaupunkia urbaanin ihmisen kodiksi, keinot loppuvat kesken. Hetken aikaa sitten pinnalla oli arkkitehtuurin asema mediassa ja sen kritisointi. Eikö tarvita juuri selkeitä käsitteitä ja yhteisiä sanoja? Ehkä ammattikunnan ja koko yhteiskunnan kehityksestä puuttuu pitkäjänteisyyttä.

Kaupungit ovat jo olemassa, niitä pitäisi vain oppia tulkitsemaan ja kehittämään oikein. Lähiöistä on otettu opiksi mutta Suomen kaupungit pysyvät väljinä ja palvelut siirtyvät automarketteihin. Urbaania ympäristöä on vaikea konkretisoida, sillä tunnelma ja ihmiset luovat sen. Rakennus voi olla pysyvä mutta käyttäjien kaikotessa on turha puhua urbaanuidesta. Ei kaikkialla, mutta maanlaajuisesti kehitys on kai yhä kovin suburbaania.

Urbaaneista visioista ei ole pulaa. Pyrkimys hyvän kaupungin kehitykseen, luomiseen tai ylläpitämiseen näkyy useissa harjoitus- ja diplomitoissa vaikkei niitä erityisen urbaaneiksi mainostettaisiinkaan. Julkisen tilan luonteeseen ja käytettävyyteen kohdistuvat huomiot ovat erittäin tärkeitä. Koulujen ulkopuolella rakennetaan enemmän elementtikerrostaloja kaupunkien laitamille.

Houkutus on suuri. Kukapa ei haluaisi olla mukana ajamassa kaupungin uudelleen-syntymistä.

A

ARKKITEHTIOPISKELIJA

Suomen arkkitehtiopiskelijoiden pää-äänenkannattaja
2/2003

Julkaisija
Helsingin, Oulun ja Tampereen Arkkitehtikillat

Arkkitehtiopiskelija-lehti ilmestyy kahdesti vuodessa toimitusvastuun kiertäessä numeroittain. Tämän lehden toimitti Helsingin arkkitehtikilta, seuraavana on Tampereen arkkitehtikillan vuoro. Jos lehden tekeminen kiinnostaa, ota yhteyttä oman kiltasi lehtivastaavaan tai Tampereen arkkitehtikiltaan.

Kannen kuva: Petri Herrala

Toimitus
Arkkitehtikilta/AO
Otakaari 1 X
02150 Espoo

arkkitehtiopiskelija@tky.hut.fi

www.tky.hut.fi/
arkkitehtiopiskelija

Paino
Kangasalan Lehtipaino Oy

Painos 5000 kpl

© Arkkitehtiopiskelija 2003

Toimitus ja taitto
Ville Nurkka
Sanna Meriläinen

Syyliset

Aino Aspiala
Max Hartman
Jouni Heinänen
Petri Herrala
Julia Hertell
Niko Huttunen
Mikko Jakonen
Eeva Katz
Riikka Kuittinen

Eeva Kyläkoski
Tero Lehtonen
Hanna Mattila
Varpu Mikola
Jarre Parkatti
Emilia Pollari
Elina Salminen
Sampo Sikiö
Tiina Toratti
Ulla Weckman
Pekka Vehniäinen

HARMAA HELSINKI

Teksti: Max Hartman

Kuvat: Max Hartman ja Petri Herrala

Graffitin rauhaista lapsuus

Graffiti ilmestyi helsinkiläiseen katukuvaan 80-luvun puolivälissä. Uusi taidesuuntaus sai kehittyä ja levitä rauhaista vapautuvassa ilmapiirissä hip-hopin ollessa muodissa ja Pikku-Huopalahden suunnitteilla. Muutamia harvat graffitinvastaiset kampanjat kaatuivat omaan mahdollisuutensa. Ylipormestari Raimo Ilaskiven lanseeraama Nuija-kampanja tarjosi 500 markkaa kiinnottoon johtavasta vihjeestä. Kampanjalle naurettiin eikä ilmiäntojoja tullut. Yleisesti graffiti koettiin piristävänä uutuuksena harmaassa kaupunkimiljöössä. Kaupunki jopa käytti luvallista graffitia taistelussa ilkeävaltaista töhrimistä vastaan erilaisissa kohteissa harmaasta sähkökaapeista betoniin alikulkutunneliin. Samoin viimeinkin epäonnistuneeksi tunnustetun Itä-Pasilan karut betoniseinät saivat graffitikoristelun ETYK-huippukokouksen alla 1991, jotta ulkomaiset valtionpäämiehet näkisivät Helsingin parhaimmissaan. Graffititaide! kehittyi kukoistukseensa 90-luvun jälkipuolelle mennessä, jolloin lähes jokainen betonimuuri oli saanut luvattoman tai luvallisen maalipeitteen. Samalla helsinkiläinen graffiti oli levinnyt Pohjois-Eurooppaan ja päinvastoin. Samaan aikaan puhdistaminen oli laman jälkimainingeissa vähäistä, kun oli varaa keskittyä lähinnä tärkeimpiin kohteisiin.

Ilmapiirin muutos: Stop töhryille

Viitiseentoista vuotta graffitikulttuurin mähinnousun jälkeen kaupungin virkakoneiston mitta tuli kuitenkin täyteen. Osoituksena koneiston murskaavasta yksimielisyydestä asiassa kaupunki lanseerasi suurella kohulla ”stop töhryille” -kampanjan, jonka tavoitteeksi esiteltiin kaupungin puhdistaminen juhlakuntoon vuoden 2000 kulttuuri(!)pääkaupunkivuotta varten. Kaupunki mm. jakoi taloyhtiöille vaatimuksen seinien pesemisestä kyseisen vuoden aikana ja ilmoitti pesettävänsä julkisille paikoille ilmestyneet töherrykset viimeistään kahden viikon sisällä ilmestymisestä. Samalla raitiovaunujen ja metrojen puhdistusväliä lyhennettiin aikaisemmasta. VR:hän ei ollut päästänyt maalattuja junia liikenteeseen enää 90-luvun alun jälkeen.

Kampanja otettiin ilmeisellä ilolla vastaan, olihan Helsinki oman tiedotteensa mukaan yksi töhriytyimmistä pääkaupungeista EU:n alueella. Puistot ja monet arvokennukset puhdistettiin epämääräisistä tägeistä ja kaupunki alkoi siistiytyä näkyvimmitä paikoiltaan.

Mutta virkamiehet olivat päättäneet lopettaa koko maalailun kertarysäyksellä. Ensimmäiset merkit uusista tuulista nähtiin, kun Pasilan tavarajunatunnelit, ns. Pasilan galleria, yllättäen hiekkapuhallettiin. Tun-

neissa liikkuvat vain VR:n henkilökunta ja graffitimaalarit. Samoin kaupunki aloitti puhdistussodan muissakin perinteisissä maalauksipaikoissa ympäri Helsinkiä. Laakson sairaalan aita tehopuhdistettiin muutaman päivän välein kunnes graffititaide saatiin muurilla lähes loppumaan. Tämän jälkeen betoniat purettiin. Hylätyt ja kaupunkilaisilta suljetut, satojen graffitien värityt vedepuhdistamot Vuosaarella ja Kyläsaaressa hiekkapuhallettiin.

Totalitarismi

Kaupungin totaalisen projekti lienee vuoden 1999 kesällä alkanut metroradan tehopuhdistus. Radan varren muurit, seinät, kalliot ja asemat peittomaalattiin muutaman yön aikana harmaalla maalilla. Käsittely on toistettu tästä lähtien muutaman kuukauden välein täysin piittaamatta töhrittyjen pintojen alkuperäisistä materiaaleista. Esimerkkeinä lasiseinäiset, avarat metroasemat Kulosaarella ja Siilitiellä ovat nyt pimeitä ja kaikki näkymät estää harmaa maalikerros. Ironista kyllä, umpeenruiskutetut asemat tarjosivat samalla suojaan maalauksipaikan yön pimeinä tunteina. Samoin lasinen meluaita Itäväylän varrella on radalle päin harmaa. Ilmeisesti lasin läpinäkyvyys pääsi molemmissa tapauksissa unohtumaan: muistona aiemmasta väriloistosta asemat ja aidat ovat toiselta puolelta peilikuva-graffitien kirjoimat. Kyseenalaisimmat iskut nähtiin, kun harmaille pinnoille ilmestyneet tuoret graffitit sotkettiin kaupungin toimesta seuraavan yön aikana punaisella spraymaalilla. Kukaan ei ole julkisesti arvostellut metroradan harmaaksimaalaamista. Luulisi ainakin kyseisten metroasemien suunnittelijoiden närkästyvän kaupungin omavaltaisesta töhryilystä. Kuten jokainen metromatkustaja on voinut todeta, ei graffiti kuitenkaan ole radan varresta mihinkään kadonnut. Kiitos jatkuvan päällemaalauksen, radanvarrtta voi nyt pitää laajana vaihtuvan graffititaiteen näyttelynä.

Luvallisen graffitin tuho

Kaupungin stop töhryille -projektin sinänsä mielipuoiset hyökkäykset kohdistuivat alkuun vain luvatonta katutaidetta vastaan, mikä ei juurikaan herättänyt julkista keskustelua. Ensimmäisen kerran kaupunki löi kirveensä kiveen, kun se yllättäen valkaisu Helsingin ja koko Suomen suurimman luvallisen graffititeoksen Kulosaarella. Metromatkustajat närkästyivät, kun apaattinen ja valkoinen muuri tervehti aikaisemman väriloittelun sijasta aamu-unisia työmatkalaisia. Asiasta käytiin keskustelua yleisönosastoilla ja vaati kaupunginvaltuutettu Arhinmäki aloitteessaan jopa uuden maalauksen tilaamista ”sotketun” tilalle. Kaupunki tyytyi kuitenkin vain toteamaan tapahtuneen täysin oikeutetuksi ja pyrki lopettamaan heränneen keskustelun alkuunsa. Maalaus oli kuulemma lisännyt töhrintää koko Itäväylän varrella ja oli jo alkuaan ollut suuri virhearvio. Todellisuudessa koko Itäväylä oli jo graffitien kirjoma kun luvallinen maalaus tehtiin 90-luvun alussa. Taideteosta ei koko sen kymmenvuotisen olemassaolon aikana kertaakaan töhritty. Päällemaalauksen jälkeen muuri on toistuvasti ollut töhrintä kohteena. Monia ilahdutti, kun uusi maalikerros talven jälkeen hilseili ja paljasti teoksen altaan. Kaupunki peitti virheensä

nopealla uudelleenmaalauksella.

Toinen yhtä hämmästyttävä hyökkäys oli Itä-Pasilan luvallisten ETYK-graffitien poistaminen. Nyt kyseiset harmaat betoniseinät houkuttelevat yhä uusia tägejä, joita kaupunki puhdistaa järeäpäisesti. Molemmissa tapauksissa taideteokset olivat kaupungin itsensä tilaamia, ja ainakin Kulosaaren taideteos maksoi kaupungille aikanaan vain maalien hinnan. Tuskinpa HKR:n mieleen tulisi kuitenkaan poistaa mitään muuta tilaamaansa taideteosta, varsinkaan ilman yleistä hyväksyntää. Lahjoituksena saaduista teoksistakin Hakaniemen Maailmanrauhan patsas lienee hävitettävien listan ehdottomana ykkösenä.

Viiden vuoden taistelun tulokset

”Stop töhryille” -projekti on nyt jatkunut viisi vuotta alunperin suunnitellun kahden sijaan ja on aika tarkastella sen tuloksia. Kaupungin oman ilmoituksen mukaan töhrintä Helsingin alueella on vähentynyt puoleen 90-luvun lopusta. Asia ei liene yllätys, kun ajattelee millä tarmolla kaupunki on paikkaan kaikista salaisimpia sopukoita myöten pesettänyt. Karu totuus kuitenkin on, että selvimmän puhdistusinto näkyy huolella tehtyjen graffitien määrän romahtamisena, hätäisesti maalatut kaksiväriset piisit ja yleinen sotkeminen ovat korvanneet aikaisemmin paikalla olleet taideteokset. Miksi käyttää aikaa maalaukseen kun se kuitenkin puhdistetaan seuraavana päivänä, tuntuu olevan maalarin reaktio. Samalla kaupungin esimerkkiä seuraten mikään ei ole enää maalareille pyhä. Kun kerran kaupunki on puhdistuttanut maalarin ”olohuoneet”, ovat töhriätkin siirtyneet uusille alueille. Yksityisten omaisuutta sotketaan, autoja töhritään ja liikennevälineiden ja pysäkkien lasit on naarmutettu täyteen tägejä. Samalla aikaisemmin pääosassa ollut graffititaide on vetäytynyt hylätyihin, purku-uhanalaisiin rakennuksiin, kauas pois kaupunkilaisten silmistä, tai kiivennyt asuin- ja liiketalojen katoille. Samalla graffiti leviää junanratojen ja moottoriteiden varsilla yhä kauemmas kaupungeista, jopa latojen seiiniin.

Kukakohan maksaa?

Puhdistamalla graffitistien suosimia kohtaus- ja maalauksipaikkoja, joiden ”töhriminen” ei ketään todellisuudessa haittaa, on kaupunki julistanut täyden sodan tätä nuoris- ja kaupunkikulttuurin alalajia kohtaan. Suuresti ihmettelen, mistä kaikki pyhä viha graffititaidetta vastaan kumpuaa. Kaupunki-

laisten, kaupungin varustelu- ja sotakulujen maksajien, mielipidettä ei ole kysytty, vaan muutama keski-ään ylittänyt harmaatarakastava virkamies päättää koko kaupunkia koskevista asioista. Yleisestihän asukkaat tuomitsevat lähinnä arvokennusten ja kallioiden töhrimisen. Harmaiden alikulkutunnelien ja loputtomien melumuurikarsinoiden maalauksia harva vastustaa. Pikemminkin asian voisi nähdä keskenjääneen suunnittelu- ja rakennusprosessin loppuunsaattamisena. Kun kaupunki päättää säästää detaljoinnissa ja rakentaa kilometrikaupalla harmaata berlinin muuria, maalarit tuovat rakenteeseen mittakaavan ja koristelun. Tilan kokeminen täyteen maalatussa alikulkutunnelissa on huomattavasti intensiivisempää kuin valjussa raakalautamuottiseinässä. Lehden lukijakunnalle raakabetoniseinä takaa lähes varman arkkitehtuuriorgasmin, mutta monen muun luulisi nauttivan huomattavasti enemmän maalatussa pinnasta. Kiihkoilu töhryistä tuntuisi huomattavasti oikeutetummalta, jos kaupunki todella panostaisi ihmisten elinympäristöön. Suurin osa helsinkiläisestä töhryjen kohteeksi joutuvasta kaupunkimiljööstä koostuu kuitenkin vain harmaasta, tylstä betonipinnasta. Tottakai suuri, tyhjä pinta vetää anarkistitaiteilijaa puoleensa.

Miksei ilmainen taide kelpaa kaupungille?

Alikulkujen ja muiden piristystä kaipaavien kohteiden listaan voisi lisätä myös kaupungin lukuisat työmaa-aidat. Ne voitaisiin hyvin antaa maalarin vapaaksi galleriatilaksi. Näin maalarit saisivat haluamaansa näkyvyyttä ja kaupunkilaiset jotain muuta kuin siniseksi tai harmaaksi maalatut vanerilevyseinät. Tämän hetkinen linja tosin on hieman erilainen: Kampin työmaa-aidan puhtaanapitoon on jopa palkattu maalari, joka kulkee aamuin työmaan ympäri ja maalaa jokaöiset tigit piiloon. Kuulostaa järjettömältä, mutta tämä on osoitus Helsingin graffitipelon suuruudesta. Nollatoleranssi-linjaa seuraava kotikaupunkini on päätellyt, että kaikki töhrintä on rumaa ja rangaistavaa ilkeävaltaa. Kuitenkin jokainen kaupunkilainen voi todeta selkeän eron sutaistujen töhryjen ja vaivalla suunnitellun maalauksen välillä. Miksei kaupunkikin? Kovin mustavalkoista ajattelua.

Vaihtoehto nollatoleranssille

Vaihtoehtona Stadin nollatoleranssille olisi

esimerkiksi eräänlainen reviirien määrittely. Keskittämällä puhdistustehonsa arvokkai-
siin kohteisiin, kaupunki antaisi signaalin
graffitiväelle. Synkät alikulut, ratakuilut,
melumuurit ja siltojen aluset saivat vapaasti
värityä. Ehkäpä kaupunki voisi pesettää sel-
keät töhryt ja jättää huolelletydyt graffitit
paikalleen. Asiantuntija-apua seinätaiteen
arvottamiseen löytyisi helposti. Ajatus
helsingiläisessä ilmapölyssä on tosin täysin
mahdoton. Näinhän annettaisiin merkki kai-
ken ”ilkevällä” hyväksymiselle. Kuten rakas
luokanopettajani asiaa aikoinaan esimerkillä
havainnollisti: ensin tulee tupakka, sitten
pilvi ja lopulta heroïini ja vankilakierre. Ei
siihen taida olla nokanokuttamista. Täyty-
nee toivoa, että tarmokas ja siisteyttä rakas-
tava pääkaupunkimme keskittyisi kaikkialla
näkyvän kaduille kusemisen vähentämiseen
yhtä suurella energialla.

Graffitin tuoma lisä kaupunkiympä- ristöön

Graffitin kaupunkiympäristöön tuomaa lisä-
arvoa ei pitäisi suoraan tuomita vaan asiasta
voisi nostattaa julkista keskustelua. Asiaa on
huomioitu harvinaisen vähän suomalaisessa
mediassa. Graffitikulttuuriin pureutuvia, ei-
negatiivisia artikkeleita on esiintynyt lähinnä
nuoriso- tai trendilehdissä kuten Cityssä,
Voimassa, Imagessa, kerran jopa Nyt-liit-
tessä. Medianäkyvyyden lisäksi toivoisi edes
rahallisen panostuksen kiinnostavan talous-
vaiketuksissa rypevän kaupungin veronmak-
sajia. Palveluitaan karsiva kaupunki käyttää
järjettömiä summia muutaman virkamiehen
henkilökohtaiseen kissa ja hiiri -leikkiin.
Itse en ainakaan verojani kyseiseen tarkoi-
tukseen suuntaisi. Valintahan on loppujen
lopuksi meidän. Tähän asti kaupunki on
päättänyt asiasta puolestamme. Mielen-
kiintoista nähdä, koska ”stop töhryille”
-projektin nielemät eurot alkavat kiinnostaa
iltapäivälehdistöä.

Loppujen lopuksi kaupunki saa ilmaista
taidetta vuosittain jopa satojen tuhansien
eurojen edestä. Kuinka järkevää on jää-
päinen puhdistus ja silmien sulkeminen?
Puhdistuksessa ei ole enää kyse julkisten
tilojen siistinä pitämisestä vaan täydellisistä
vainoista, kun ylpeä virkamieskunta ei pysty
sulattamaan ilman ankaria ja byrokraattisia
suunnitelmia leviävän graffitin ilakointia
harmaan Helsingin seinillä. Ja mitä isommat
edellä, sitä pienemmät perässä. Täytyyhän
Helsingilläkin olla oma loputon sotansa
terroristeja vastaan. Samalla logiikalla kuin
presidentti Bush suuntaa joukkonsa yhä
uusille ristiretkille mahdollisten terroristien
ennaltahuomiseen, Helsingin varautuu
jo ennalta mahdollisiin töhryihin: uudet
kioskit ja kadunkalusteet ovat kliinisyysdes-
sään ja yksinkertaisuudessaan suunniteltu
pelkästään helpon puhdistuksen ehdoilla.
Kuinka mielekäästä on töhryjen pelossa
tehdä ympäristöstä mahdollisimman metal-
lista tai harmaata? Eikö kaupunkiympäris-
tön kurjistuminen tapahdu näin jo ennen
yhtäkään töhryä, vieläpä kaupungin omasta
toimesta?

Väistämätön sukupolvenvaihdos

Puhdistusinnon kourissa vääntelehtivä,
kuollakseen graffitivirusta pelkäävä virka-
miehistö nautiskeli nuoruudessaan heitä
vanhemman polven yhtäläillä tuomitsemista
nuorisokulttuurin muodoista Elviksestä
Beatlesiin, rikkoipa joku ilmeisen vahin-
gossa Vanhan valtauksessa ikkunankin.

Toivottavasti meidän sukupolvemme korjaa
edellisen erehdyksen ja myöntää graffitin
aseman osana urbaania elämää. Ehkä tule-
vaisuuden restaurointikohteena Ark:ssa
esitellään Kulosaaren melumuurin graffitite-
oksen esiinkaivaminen ja entisöiminen.

Kuten varmasti virkakoneistokin on jo
hyvän aikaa sitten huomannut, graffitikult-
tuuri elää ilmapölyssä singaporelaistuvassa
Helsingissämme edelleen. Johtoajatuksena
on ollut estää graffitin näkyminen ja näin
jättää maalari ilman toivomaansa mainetta.
Harmaiden virkamiesten kannalta valitet-
tavaa on, ettei asia ole näin yksinkertainen:
maalarit maalavat myös paljolti tekemisen
riemusta, vaikka sitten vain itselleen ja
pienelle seurakunnalleen. Netin kautta
graffitien kuvat leviävät edelleen ja maine
elää vaikka maalaus pestäisiin seinästä
jo seuraavana päivänä. Graffitin aseman
tunnustaminen voisi rauhoittaa nyt jo mie-
lipuoliseksi muuttunutta taistelua, onhan
se ollut osana urbaania ympäristöämme jo
parinkymmenen vuoden ajan. Toisaalta 80-
ja 90-lukujen taitteessa skeittauskin koettiin
suurena rikoksena kaupunkirauhaa kohtaan,
ja skeittariparkojen piti juosta pakoon mil-
loin poliisia, milloin vihaista talkkaria. Tällä
hetkellä skeittareille on tarjolla jopa halleja
ja Kiasman edessä saa lautailla. Koska-
kohan Kiasman vierestä kulkevan ratakuilun
graffitit jätetään rauhaan?

Nykyinen vainoaminen eristää usein selvästi
lahjakkaat taiteilijat täysin yhteiskunnan
ulkopuolelle. Spraypullon hallussapito jul-
kisella paikalla muuttuu rangaistavaksi loka-
kuun alussa, ja nuorilta maalareilta peritään
järkyttäviä summia kiinniotettaessa suhteel-
lisen lievistä vahingonteosta. Onpa jokunen
maalari tuomittu jo vankilaankin maassa,
jossa raiskaamisestakin selviää ehdonlai-
sella tai korkeintaan lyhyellä piipahduksella
kovien poikien maailmaan. Luuleeko joku
tosissaan että parikymppisellä, tuhansien
eurojen velkataakan ahdistamalla graffitit-
tilla on enää mitään menetettävää ja että
hänenä näin saadaan yhteiskuntakelpoinen
veronmaksaja? Olisikohan pieni arvokes-
kustelu asiasta paikallaan?

Niin kauan kuin kaupunki jatkaa järjetöntä
ristiretkään, toivotan sydämestäni kärsiväl-
lisyyttä ja energiaa kaikille kaupungin graffi-
timaalareille. Jatkakaa siitä, mihin kaupunki-
ja rakennussuunnittelijan taidot loppuvat!

*Lisätietoa Helsingin menetetyistä ja uusista taide-
teoksista löytyy mm. seuraavista osoitteista:*

www.kermi.net/flicks.php

www.graffiti.org/bc/indexcold.html

*[www.kolumbus.fi/juuso.harma/
gallery.htm](http://www.kolumbus.fi/juuso.harma/gallery.htm)*

*[www.members.tripod.com/H-Graffiti/
hypnosis.htm](http://www.members.tripod.com/H-Graffiti/hypnosis.htm)*

www.sunpoint.net/~mold1/201.html

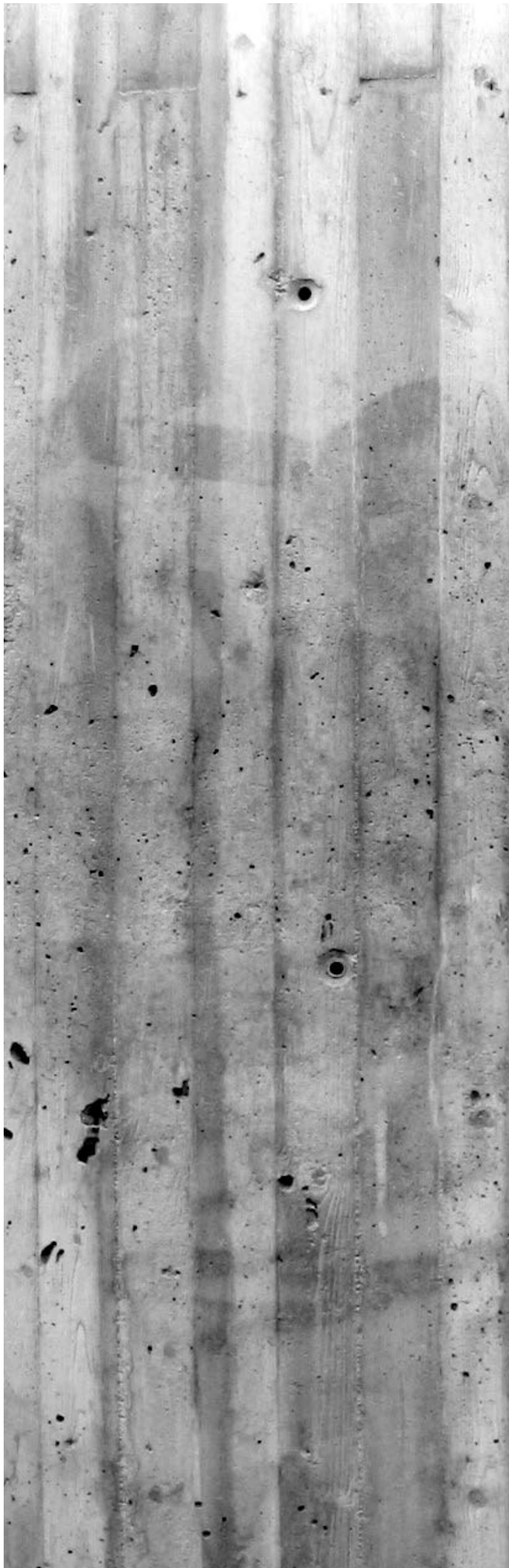
www.graffiti.org/fin/finland_1.html

*sekä kirjasta ”Helsinki Graffiti” (Anne Iso-
mursu-Tuomas Jääskeläinen 1998)*

*Ilmoitukset uusista töhryistä voi taas tehdä nume-
roihin 09-166 5631*

*09-166 5632. Päätyöstys toimii 24h vuorokau-
dessa.*

Annetaan isoveljen valvoa.

(O)SAAKO ARKKITEHTI SUUNNITELLA KAUPUNKIA?

Teksti: Hanna Mattila, Pekka Vehniäinen

Kaupunki oli huonossa maineessa lähes koko 1900-luvun. Sen rakennuskantaa pidettiin vanhanaikaisena ja huonokuntoisena, sen katuja ja toreja likaisina ja epäterveellisinä ja sen luonto oli hävinnyt tiiviin kaupunkirakenteen puristuksessa olemattomiin. Kaupunkilaisten – varsinkin työläisväestön – katsottiin asuvan ahtaasti ja viettävän paheellista elämää. Modernin kaupunkisuunnittelun tarkoituksena oli tunnetusti pelastaa kaupunki tältä kurjuudelta arkkitehtuurin keinoin. Nämä paheet kuitenkin kuuluivat kaupungin määritelmään. Kun niistä yritettiin päästä eroon, katosi myös kaupunki – tilalle tulivat lähiöt ja esikaupunkiyhdyskunnat. Eikä korvauksena menetetyistä kaupunkirakenteesta lopulta edes saatu eettisesti oikeudenmukaista ja sosiaalisesti tasa-arvoista yhdy- ja yhteiskuntaa.

Nyt kaupunki on muodissa ja sen paheet on käännetty hyveiksi. Siinä missä väenpaljous ja ihmisryhmien moninaisuus johtivat vielä hetki sitten moraalin rappioon, opettaa se meidät nyt kohtaamaan erilaisuutta, hyväksymään vieraita kulttuureja ja käyttäytymään ihmisten seurassa. Ja siinä missä rakennetun ympäristön tiivys ja viherrakenteen vähyyks oli ennen luonnonvastaista ja epäterveellistä, se on nykyään ekologista vähentäessään liikennettä ja säästäessään luontoa urbaanin keskittymän ulkopuolella. Ja kun vanhat ja rapistuneet rakennukset ennen rumistivat kaupunkikuvaa, luovat ne nyt kaupungin kerroksellisuutta ja pittoreskia estetiikkaa.

Tarvitseeko kaupunki arkkitehtia?

Kaikki – arkkitehtien nykysukupolvi mukaan lukien – tuntuvat olevan yhtä mieltä kaupungin ominaispiirteiden arvosta, mutta erimielisyyttä on siitä, tarvitaanko modernistisen suunnittelun epäonnistumisen jälkeen enää arkkitehti–kaupunkisuunnittelijaa näitä arvoja luomaan ja vaalimaan. Voiko kaupunkia ylipäätään suunnitella? Sosiaalisen ympäristön suunnittelu arkkitehtuurin keinoin kuulostaa erityisen epäilyttävältä monen kaupunkisosiologin korvissa. Kun modernistisen kaupunkisuunnittelun sosiaaliset utopiat kuivui kokoon, ajateltiin niin sanotun ympäristödeterministisen ajattelun tulleen tiensä päähän. Kaupunkitutkijat muistavatkin kerta toisensa jälkeen huomauttaa, että kaupunkikulttuuriin kuuluva sosiaalisten toimintojen monimuotoisuus on parhaimmillaan luonteeltaan spontaania

ja sellaisena suunnittelulle vastakohtaista. Ilman sosiaalisia tavoitteitakin kaupungin fyysisen rakenteen uskomisen arkkitehdin käsiin saattaa herättää epäilyksiä, sillä kaikkien ihailemat vanhat, kauniit ja kerrokselliset kaupungit ovat – näin väitetään – kasvanneet orgaanisesti ja suunnittelematta, ikään kuin ne olisivat eläviä olentoja.

Mutta kaupunki ei ole puu. Se on ihmisen intentionaalisen toiminnan tulos, eikä kasva itsestään ihanteelliseen muotoon ja kokoon. Ja vaikka se olisi puu, se tuskin kärsisi taitavan puutarhurin huolenpidosta. Ehkä kaupunki tarvitsee sittenkin arkkitehtia.

Kun kaupungin fyysistä rakennetta muokkaamalla ei pystytty saattamaan sosiaalisia utopioita todeksi, kiirehdiittiin ehkä turhan nopeasti päättämään, ettei fyysisellä kaupunkirakenteella voida vaikuttaa sosiaaliseen ympäristöön. Miksi kuitenkin juuri tietynlaiset paikat muodostuvat kohtauspaikoiksi ja sosiaalisen toiminnan polttopisteiksi? Ympäristödeterminismin kriitikot ovat epäilemättä oikeassa siinä, että on mahdotonta tuottaa tutkimustiedosta yleispätevää viihtyisän ja sosiaalisesti aktivoivan ympäristön mallia. Mutta koska kaupunkisuunnittelu ei ole tieteellisiin ja yleispäteviin periaatteisiin perustuva insinööritaito, tulisi arkkitehdin asiantuntemuksella olla kaupunkisuunnittelussa keskeinen rooli. Vaikka urbaani elämä ei olekaan suunniteltavissa, voidaan hyvällä kaupunkisuunnittelulla luoda puitteet sen muodostumiselle. Kaupunki tarvitsee suunnittelijan, jolla on herkkyyttä ja taiteellista silmää kunkin ympäristön yksilöllisille mahdollisuuksille.

Kaupunkisuunnittelijan työkalut

Modernin kaupunkisuunnittelun epäonnistuttua arkkitehdit menettivät valta-asemansa kaupunkisuunnittelussa monissa maissa. Suomessa näin ei käynyt, vaan arkkitehdit pyörittävät yhä kaupunkisuunnittelukoneistoamme ja ovat keskeisessä asemassa uuden urbanismin luomisessa. Tämä ei välttämättä takaa suunnitelmien arkkitehtonista laatua, varsinkin kun itse koneisto tuntuu olevan luotu muiden ammattikuntien lähtökohdista käsin. Kaupunkisuunnitteluhan on käytännössä vain vähäisessä määrin taiteellista visiointia, johon arkkitehti koulutuksensa aikana tottuu, ja sitä vastoin suurelta osin kaavoitustekniikkaa ja juridiikkaa. Millaiset

ovat siis kaavoittajan työkalut urbaanin ympäristön luomiseksi?

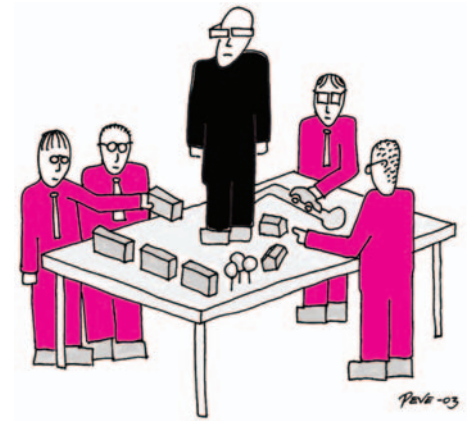
Ei kangistuta kaavoihin

Asemakaava, joka on juridisesti tärkein väline urbaanin ympäristön luomisessa, kantaa mukanaan funktionalismin ideologiaa. Toimintojen sekoittamista urbaaniksi monimuotoisuudeksi on vaikea tukea kaavalla, sillä vaihtoehtoisia tai päällekkäisiä funktioita on hankalaa, ellei mahdotonta esittää. Kaava ei myöskään tunne ajallisia muuttujia. Erityisen ongelmallinen suunnittelun kohde on katutila, joka parhaimmillaan on paitsi tilaa liikkumiselle, myös sosiaalisen elämän keskus kahviloihin ja aukioihin. Kaavoituksessa liikenneympäristö jätetään kuitenkin yksinomaan katusuunnittelijan vastuulle, jolloin suunnitteluratkaisussa korostuu liikennejärjestelmän tekninen toimivuus kaupunkimiljöön ja sosiaalisen toimivuuden jäädessä liian vähäiselle huomiolle.

Vaikka kaupunkisuunnittelijan työ vielä usein valitettavasti päättyykin asemakaavan laadintaan, nykyään jo monen kaupunkimaiseksi aiotun alueen rakentamista ohjataan asemakaavan lisäksi myös kortteli- ja lähiympäristösuunnitelmalla tai rakentamisohjeella. Toisin kuin perinteiset kaavoitusasiakirjat, nämä “kaupunkisuunnittelun toteutusasiakirjat” ovat hyvin laadittuina osoittautuneet erinomaisiksi työvälineiksi eri suunnittelijoiden välisen yhteistyön edistämässä ja kokonaisuunnitelman hengen välittämässä toteutukseen. Kun korttelisuunnitelman kaltaisia välineitä käytetään jo asemakaavaa laadittaessa, ei kaavaan tarvitse jättää eri toimijoille ylimääräistä tilallista pelivaraa. Näin on helpompi saavuttaa hyvin jäsentynyttä ja tiiviin kaupunkimaista ympäristöä. Korttelisuunnitelman etuna on myös, että se mahdollistaa monipuolisen kuvallisen ja sanallisen ilmaisun alueen tavoitellun ilmeen kuvaamisessa, kun asemakaavoitus ei jätä juurikaan tilaa suunnittelijan taiteelliselle ilmaisulle.

Suunnittelijan valta ja vastuu

Uuden maankäyttö- ja rakennuslain vaikutus arkkitehti–kaupunkisuunnittelijan asemaan on ollut kahtalainen: toisaalta lain edellyttämän vuorovaikutteisuuden on katsottu murentavan arkkitehdin vaikutusvaltaa, mutta toisaalta lain painottamat suunnitte-

Pekka Vehniäinen

lijän pätevyysvaatimukset parantavat arkkitehtisuunnittelijan asemaa. Rakennushankkeita koskien laki toi esiin pääsuunnittelijan käsitteen, jolla on pyritty korostamaan rakennushankkeen vetäjän suunnitteluvastuuta. Pääsuunnittelijan tehtävänä ei ole suunnitella kaikkea, vaan vastata projektin kokonaisuudesta ja sovittaa erikoissuunnittelijoiden suunnitelmat kokonaisuuteen.

Kaupunkimaisen ympäristön syntymistä ehkä auttaisi, jos kaupunkisuunnitteluhankkeillakin olisi pääsuunnittelijansa. Ajatus saattaa vaikuttaa epäilyttävältä, kun muistetaan modernismin sankariarkkitehtien kaikkea muuta kuin kaupunkimaiset kaupunkivisiot. Pääsuunnittelijainstituutio ei kuitenkaan tarkoittaisi arkkitehtikuninkaan paluuta, vaan pääsuunnittelijan tehtävänä olisi ennen kaikkea edesauttaa kommunikaatioita intressiryhmien välillä ja sovittaa yhteen eritasoisia suunnitelmia. Pääsuunnittelijalle tulisi kuitenkin myös jättää itsenäistä valtaa siinä määrin että suunnittelulla olisi selkeä vastuuhenkilö – hajautettu valtaahan tunnetusti pahimmillaan johtaa vastuun katoamiseen. Nykyisessä tilanteessa esimerkiksi olemassa olevan kaupunkirakenteen urbanisoiminen tiivistämällä on hankalaa, jos kaupunkilaiset epäilevät, ettei kasvoton suunnittelukoneisto kuitenkaan realisoi tiivistämisen edellyttämien kaavamutosten rakennusaloja ennalta sovitun henkisinä kaupunkitiloina. Tällaisissa tilanteissa hankkeen vastuun henkilöityminen pääsuunnittelijaan loisi edellytyksiä eheän kaupunkitilan ja laadukkaan lähiympäristön muodostumiselle.

Pääsuunnittelija ei saisi tietenkään olla itsenäinen taiteilija, sillä hyvän kaupunkitilan täytyy olla hyvä myös sen käyttäjille ja koki-joille. Jotta pääsuunnittelija voisi olla aidossa mielessä paikan hengen tulkki, on hänen kyettävä tulkitsemaan myös eri intressiryhmien kokemusmaailmaa. Pääsuunnittelijan roolin korostumisen myötä suunnittelu ei kuitenkaan välttämättä muuttuisi suunnittelijakeskeisemmäksi – päin vastoin. Nykyisinhän eri intressiryhmien palaute suunnittelijoille menee harmillisen usein suunnittelun pirstaloitumisen takia väärään osoitteeseen, kun osalliset eivät tiedä mikä taho vastaa mistäkin asiasta. Pääsuunnittelijan koordinaattorin rooli estäisikin tässä mielessä osallistujien turhautumista ja mahdollistaisi kaupunkilaisten arvokkaan arkitiedon nykyistä tehokkaamman hyödyntämisen kaupunkisuunnittelussa.

Petri Herrala

URBAANIA SCHMURBAANIA

”Kaupunki kansalaisten olohuoneena –termi on kulunut jo lähes kliseeksi, ja [...] Toivonen onkin kiinnostunut olohuoneen kaupungistumisesta”

Tuomas Toivonen Helsingin sanomissa 27.7.2003

”Silti omakotirakentajat ovat pystyneet päättämään yllättävän monenlaisiin lopputuloksiin. On pohjalaistyylisiä kaksfööninkisiä ja yksi amerikkalaistyyppinen talo, kenties esikuva on Keski-Lännestä [...] Täällä toteutetaan suomalaista unelmaa omakotitalosta järven rannalla. Talot ovat vielä hieman kulissimaisia, mutta kokonaisuudesta tulee varmaan rauhallisen näköinen”

”Tämän idyllin kääntöpuoli on kehätie-maisema ja Keski-Suomeen asti ulottuva nukkumalähiö”

Helsingin Sanomat 13.7.2003

”Kyllä niitä eliittialueita silti syntyi, mutta mepä pantiinkin vuokrataloja rantatontille.”

Kuopion yleiskaava-arkkitehti Heikki Tegelman

”Halinen ehdottaa järjestelmällisen arkkitehtuurikasvatuksen aloittamista Suomessa. Kun sellainen pääsisi käyntiin, loppua ei tulisi koskaan vastaan.”

Jyväskylä kaupunginarkkitehti Ilkka Halinen Helsingin sanomissa 10.7.2003

”Ikkunat auki ja yökerho syvälle”

Länsiväylä 20.7.2003 Tapiola Gardenin laajenuksesta

”Eihän maisemaa enää kukaan katsele”

Tapiolan kyllan puheenjohtaja, valokuvaaja ja maisema-arkkitehtuuria opiskeleva Esa Kivivuori Länsiväylässä 20.7.2003

”Maine syntyy inhimillisestä otteesta. Täällä arki on ihmisen mittaista ja samalla ylviään vaatimatonta. Tapiola on alueena tasapainon hetki. Harmoniaa, jossa ei yritetä liikaa.[...] Kokonaisuus muodostuu tiiviiden taloryhmien saarekkeista. Rakennusten väliin jää kuitenkin luontevasti villiä luontoa ja metsää.”

Länsiväylä 15.7.2003

”Suomi on täynnä metsiä ja niiden välit täynnä pieniä matalia taloja.”

nimimerkki P.T. Helsingin sanomissa 6.7.2003

”Asukkaita tiivis ja matala rakennustapa ei kuitenkaan häiritse.”

Länsiväylä 23.7 Kirkkonummen Sundsbergin undesta asuinalueesta

”Ikkunoiden aukot puhkottiin valon ehdoilla.”

Pääministeri Matti Vanhanen Helsingin sanomissa 20.7.2003

”Tuttava luonnehtii Vanhasta rakentajana esteetikoksi: rakennuksen täytyy ennen kaikkea näyttää hyvältä.[...]Vanhasten talon ikkunat on muotoiltu Jugend-tyyliin.[...] Uskon että viihtyvyyden kannalta fyysisellä ympäristöllä ja sen estetiikalla on erittäin

suuri merkitys sille, miten ihminen jäsentää itseään.[...] Vanhempien pitää saada kasvattaa lapsensa rauhallisilla omakotialueilla luonnon lähellä. Lapset oppivat siinä vastuuseen ja omatoimisuuteen.[...] Pientalot sopivat hänen mielestään myös suomalaisen kansanluonteeseen.”

Matti Vanhanen Helsingin sanomissa 20.7.2003

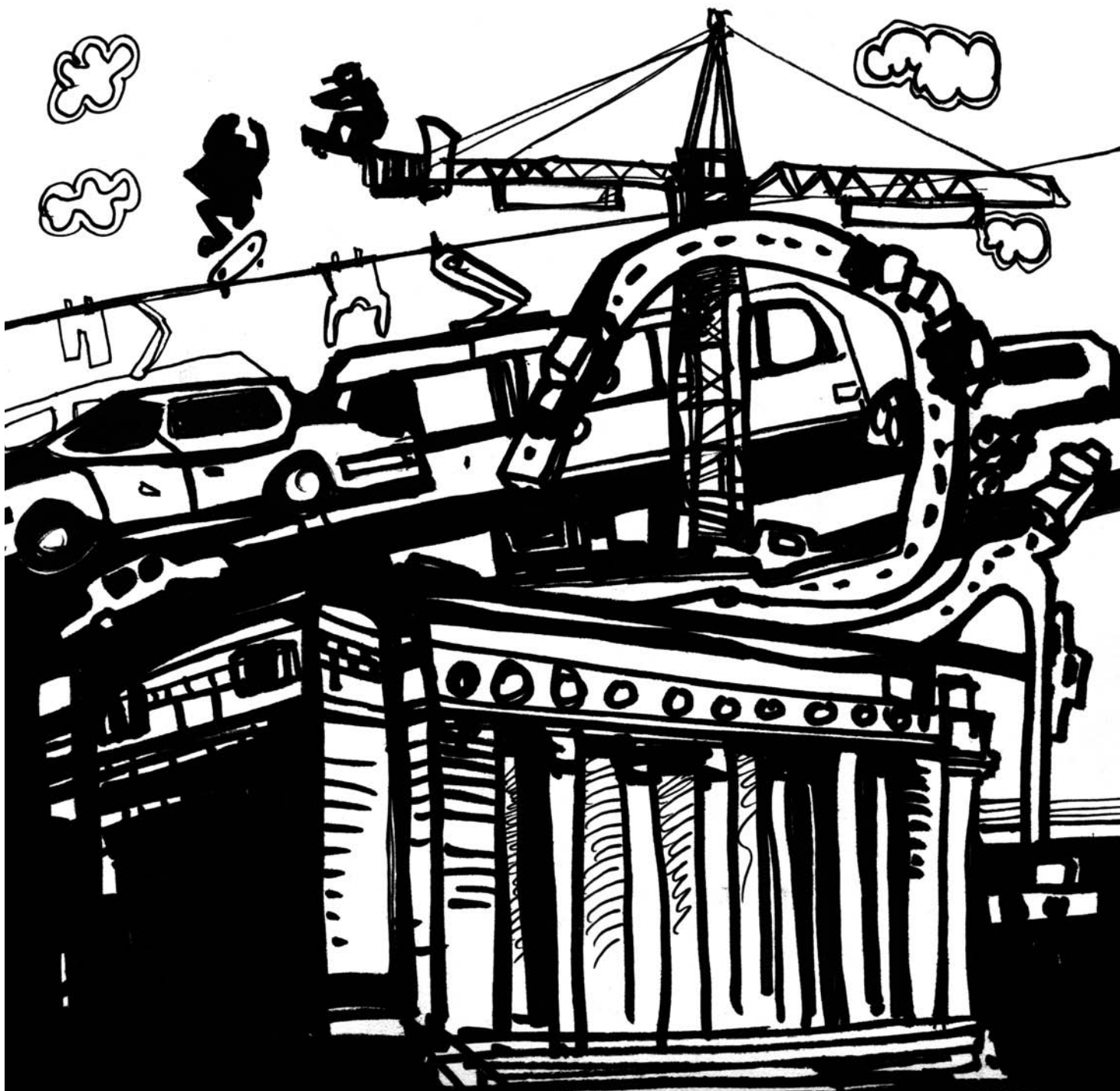
”Vain nuoret jaksavat olla idealisteja. Jos vielä yli 50-vuotiaana haluaa parantaa maailmaa, kärsii sielullisista ongelmista (nainen) tai haluaa lihaa piiloon nuoreen vaihtoehtoiseen (mies).”

toimittaja Jyrki Lehtola syyskuun 2003 imagessa.

”Nyt tämä jättiläiskaupunki imee tyhjiin maaseudun, kyltymättömänä, yhä uusia ihmisvirtoja vaatiin ja niellen, kunnes se näivetty ja kuolee keskellä tuskin enää asuttua autiomaata. Joka kerran on joutunut tämän kaiken historian viimeisen ihmeen täydellisen ja synnillisen kauneuden valtaan, ei voi siitä enää vapautua. Alkuperäiset kansat pystyvät irrottautumaan maaperästä ja vaeltamaan kaukaisuuteen. Siihen henkinen nomadi ei enää pysty. Kaipuu suureen kaupunkiin on ehkä kaikkea muuta ikävää suurempi.”

Oswald Spengler/Länsimaiden perikato suom. 1961

(Der Untergang des Abendlandes julkaistu ensimmäisen kerran 1918)

SAVUSAUNAA RAKENTAMASSA SALBERTSRANDISSA

Teksti ja kuvat: Tiina Toratti

Huhtikuussa minä ja viisi muuta Oululaista arkkitehtiopiskelijaa sekä rakas opettajamme Panu Kaila matkasimme työleirille Italiaan, Torinon lähelle Susan laaksoon. Mukana oli myös suomalaisia kirvesmiehiä, turkulaisia restaurointiopiskelijoita, 30 vilkasta italialaista sekä muutama portugalilainen, belgialainen ja ruotsalainenkin. Tehävämme oli hauskanpidon lisäksi rakentaa suomalainen savusauna, Alvar Aallon Muuratsalon saunan toisinto. Rakennuspaikka sijaitsi keskellä Pohjois-Italian vuoristoista metsää, Salbertrandin Chiacciaian (jäjäjärvi) rannalla, keskellä hyvin suomalaisen oloista havumetsää Gran Boscon luonnonsuojelualueella.

Alkujärkytyksen ja polenta-maissipuuron nieltyämme työnteko alkoi sujua. Suomalaisilla työkaluilla työ luonnistui, ja tukkeja järvestä ylös nostettaessa oli hyödyllistä käyttää musiikista tuttuja italiankielisiä lento- ja piano-käskyjä (nopeasti, hitaasti). Asuimme Salesiani-luostarin majatalossa, Salbertrandin vieressä sijaitsevassa Oulxin kylässä. Oulx ja Salbertrand vaikuttavat uneliaita pikkukyliltä, mutta silti niiden pienet kahvilat saattavat olla täynnä jo aikaisin aamulla.

Ruokailimme Due Bandiere-ravintolassa keskellä Salbertrandia. Ravintolan omistajaperhe, isovanhemmista lapsenlapsiin, oli töissä ravintolassa. Palvelu oli ystävällistä, likaisimmatkin saunatyöläiset saivat pestä käsiään keittiössä ja ruoka oli todella maukasta. Ravintolan omistaja Arnauld Silvano oli aivan Aki Kaurismäen näköinen. Otimme ”Akista” kuvia ja hän oli kovin otettu suuresta huomiosta.

Meistä tehtiin juttu paikalliseen lehteen ja saunatyömaalle virtasi uteliaita paikallisia katsomaan työntekoa, jotkut halusivat jopa auttaa. Paikallinen varapormestariikin halusi vetää muutaman tukin järvestä. Iltaisin keittiöryhmä kokkaili Italialaista ruokaa, ja luostarin oma punaviini oli erityisen hyvää. Kiitoksia sateli myös suomalaisten leipomista laskiaispullista.

Matkan aikana tutustuimme mielenkiintoisiin paikkoihin. Värikkääksi persoonaksi osoittautunut professori Clara Bertolini esitelti meille Salbertrandin kylässä sijaitsevaa goottilaista kirkkoa, jonka torniin rohkeimmat saivat kiivetä. Teimme retken Exilles’n linnoitukseen, joka sijaitsi Exilles-nimisessä kylässä lähellä majapaikkaamme Oulxia.

Linnoitusta on rakennettu 1100-luvulta, ja sitä oli vuosien saatossa muutettu ja laajennettu. Exilles sijaitsee lähellä Ranskan rajaa, joten se on aina ollut niiden hallussa jotka tuota rajaa ovat hallinneet. Karut harmaat kivimuurit ja kolkot vankityrmät olivat vaikuttavia. Linnoitus sijaitsee kylää ylempänä, ja sieltä on mahtavat näkymät vuoristoon.

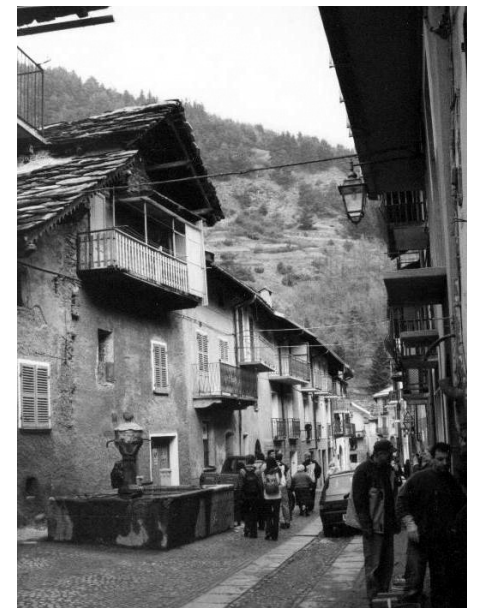
Teimme pidemmän matkan Valle D’Ostan maakuntaan, Alagna Valsesian vuoristokylään jossa oli ensimmäisenä Euroopassa asuttu näin korkealla. Kylässä oli vanhoja upeita rakennuksia sekä kansanrakentamista edustavia Walser-puutaloja. Pienet asuinrakennukset sijaitsevat jyrkässä rinteessä vierieressä, Alagna Valsesian rinteiltä näkee myös Mount Rosan lumihuiput.

Karkasimme päiväksi työmaalta suomalaisisseurassa Torinoon. Työleiriä järjestänyt Tanja järjesti meille tutustumisen Torinon yliopiston arkkitehtuurin osastoon, Valentinon linnaan sekä Corpus Domini-kirkon restaurointityömaalle. Valentinon linna on upea barokkirakennus, tosin ulkopuoli oli restauroinnin vuoksi suurimmaksi osaksi rakennustelineiden peitossa. Luentosalien seinät ovat täynnä kuvia ja veistoksia.

Oppaamme Lucetta Ferro tutustutti meidät myös Palazzo Madamaan, toiseen upeaan barokkirakennukseen. Corpus Dominiin restauroija Giorgio Carabelli esitteli kirkkoa meille itse perinpohjaisesti. Kiipesimme telineitä pitkin aina lähelle kattoa ja kauniita kattomaalauksia jotka kertovat kirkon eriskummallisen syntytarinan. Giorgio tuli vastaavasti katsomaan meitä saunatyömaalle.

Työleirillä saatiin nähdä myös Suomi-Italia-maaottelu. Italialainen Andrea haastoi suomalaisen kirvesmiehen Akin viininjuontikilpailuun. Ruotsalaiset olivat meidän puolellamme innokkaana. Aki tietysti voitti viiden litran jälkeen, kisa päättyi halauksiin. Lähtiessämme oli mieli jo hieman haikea, vaikka italialaisten poskipusujen ja innokaiden halausten määrä hieman yllättikin. Matka oli upea kokemus, niin hirsityön tekemisen suhteen kuin myös arkkitehtuurin, ruoan, juoman ja Italialaisten ihmisten vuoksi. Kaipaan jo kovasti takaisin...

URBAANI

Teksti ja kuvat: Sampo Sikiö

Polkupyörällä kaupungin (ilma)tilassa

Rullalautailu ei suinkaan ole ainoa kaupunkitilaa luovasti omiin tarkoituksiinsa käyttävä alakulttuuri. Marginaalissa on hyvää vauhtia kehittymässä myös urbaanipyöräilijöiden joukko.

drop

Jyväskylän yliopiston kirjasto aurinkoisena sunnuntaipäivänä. Nuori mies polkee pyöräänsä vauhtia puiden katveessa. Hän suunnataa kohti Lounaispuiston pitkää portaikkoa ja ponnistaa ilmaan ylimmältä askelmalta. Normaalin järjen vastaisesti pyörä ja kuljettaja eivät hajoa atomeiksi pudotessaan monta metriä alemmas portaikon alapäähän. Mies kaartaa kohti taputtavia kavereitaan ja hymyilee tyytyväisenä onnistuneelle *gapille*. Ryhmä rullaa kohti uutta ylioppilastaloa. Sieltä pitäisi löytyä kattoikkuna jota kukaan ei vielä ole kokeillut.

manual

Kaupunkiympäristön rakenteet houkuttelevat *urbaanin* harrastajia. Jokainen muurinpätkä, ramppi, reunakivi ja korkeusero on

haaste, miltä tahansa sisäpihalta tai katolta saattaa löytyä paikka uudelle tempulle. Ajettuani *Dirt Creepersin* perässä halki Jyväskylän keskustan aloin nähdä rakennetussa ympäristössä aivan uudenlaisia mahdollisuuksia. Niin tyhjillään olevat suihkulähteet, katutaideteoksen kivipallot kuin yliopiston kivimuuritkin kiinnostavat urbanisteja. Toisin kuin lautailijoita, polkupyöräilijöitä eivät epätasaiset pintamateriaalit kuten sora tai mukulakivet juuri haittaa. Pyörällä selviää myös huomattavasti suuremmista korkeuseroista. Niinpä normaalit lautailun estävät keinot eivät pyöräilijöitä yleensä kiusaa.

gap

Miksi urbaania tai lautailua yhä pidetään kaupunkitilaa sopimattomana? Näilläkin kaupunkilaisilla on täysi oikeus käyttää ympäristöään. Jos erilaiset ryhmät eivät tule toimeen samassa paikassa, ei syy ole heidän vaan kaupunkisuunnittelijoiden. On helppo ratkaista suunnittelupulmia ilmoittamalla tilan kuuluvan vain tietylle ryhmälle, tai toteuttamalla katutilan rakenteet vain autoja ja jalankulkijoita varten. Juuri kukaan ei rohkene huomioida marginaalisina pidettyjä

ryhmiä. Kuitenkin tilaa suunnitellessa on täysin mahdollista ottaa myös heidät huomioon ja näin luoda elävää kaupunkikulttuuria. Todellinen kaupunkisuunnittelu vaatii vain taitoa ja uskallusta, samalla tavoin kuin Lounaispuiston portaiden hyppääminen.

freeride

Pojat suuntaavat takaisin lähiöihin. Jään vielä hetkeksi istumaan Ceausescu Beachin rantamuurille. Ilta-aurinko kulmaa pois rullaavat pyörät, sen dramaattinen ele hymyilyttää. Luulen ymmärtäneeni jotakin. Nämä ovat todellisia urbaaneja ihmisiä. Rohkeita ja luovia kaupunkitilan käyttäjiä.

kuussa Petrus Piironen / TDC]KL [The Dirt Creepers Jyväskylä] lisää verkossa esimerkiksi ridefree.org sekä thedirtcreepers.cjb.net

Tyhjä suihkulähde Puistokadun lääkärinpuiston edustalla

Matti Peltokankaan graniittiteos kävelykadulla

HARRASTUKSENA HAAHUILU

Teksti: Eeva Kyläkoski

Haahuilu sopii arkkitehtiopiskelijan harrastukseksi. Haahuilu tarkoittaa kuljeskelua, paikasta toiseen poukkoilua, kävelyä, katselua, ihmettelyä jne. Joku saattaa käyttää sanaa flaneeraus, joka tulee ranskan kielen sanasta flâner, "kuljeksia, maleksia; kuluttaa aikaansa". Haahuilijan ei tarvitse olla mikään kaupunkidille. Haahuillessa voi nähdä, kuulla, haistaa, maistaa, koskea... Haahuilu lisää kokemuspiiriä. Oppii lukemaan taloja, ympäristöä ja ihmisiä.

Nettihaun perusteella yhä useampi opiskelija ilmoittaa yhdeksi harrastukseksi haahuilun. Haahuilua on monenlaista ja sitä voi tehdä monen tasoisena. Erään Merja Aakon mukaan haahuilu voi olla korvaamaton sijoitus. Kalevan Pulssi -www-sivuilla Aakko siteeraa erästä vanhaa opettajaa: "Ei kenestäkään tule hyvää opettajaa opiskelemalla. Hyväksi opettajaksi tulee vasta kun on vuoden juopotellut. Ja toinen vuosi pitää vielä rietastella." Ammatillaiseksi siis kasvaa, kun saa vähän elämäkokemusta.

Jotkut haahuilevat elämässä. Se on jonkinlaista joutilasta elämää. Image-lehden (9/2000) haastattelussa verkottaja kommentoi elämäntapaansa: "Pidän haahuilusta, sillä tavalla saa omaa tilaa ja aikaa. Kun heittäytyy ajan virran vietäväksi, velvollisuudet unohtuvat ja asiat tulevat luonnostaan eteen. Mulla on kalenterissa sovittuja juttuja, mutta yritän pitää sen tyhjänä". Joutilaisuus on vastakohta suomalaisten työhulluudelle. Hyvä kun saadaan töitten välissä edes lomat pidettyä.

Matti Klingen mukaan kaupungissa kävelijä valloittaa itselleen jonkin verran sitä vapautta, joka auttaa ja pakottaa kysymään ja vertailemaan. "Kadulla, siis kaupungin tiiviissä sosiaalisessa maailmassa, voi nähdä enemmän kuin muualla, siinä on ja tapahtuu usein yhtä aikaa monenlaista. Köyhyys ja rikkaus, hyve ja pahe, vanhuus ja nuoruus ovat kadulla ainakin satunnaisesti rinnakkain, vaikka niitä muutoin pidettäisiinkin erillään." Paras näkijä näkee Klingen mukaan sekä selvät kontuurit että valot ja varjot ja elämän kaikki värit ja väriäikät.

Minulle haahuilu on harrastus. Etenkin lomalla haahuiluni on ollut yleisempää. Mitä etsit, kysyvät palveluhenkiset ihmiset talossa. Vastaan, että katselen tiloja. Palveluhenkilö toteaa, että OK, mutta jos etsit jotain erityistä, mene infopisteeseen toiseen kerrokseen. Joskus kontrasti voi olla niin suuri, että kulkijalle todetaan "Here is just old people. You know, alte Leute."

Haahuilussa ei tarvitse lähteä merta edemmäs kalaan. Lähiseudulta löytyy varmasti

tuntemattomia paikkoja. Kiinalaisen elämänohjeen mukaan pitäisi kerran vuodessa käydä sellaisessa paikassa, jossa ei ole koskaan ollut. Mielestäni arkkitehtiopiskelijan pitäisi valloittaa useammin uusia paikkoja, joka viikko. Jos se paikka on jotenkin hieno, voi olla onnellinen, että opiskelee arkkitehtuuria.

Kun on vieraassa paikassa ja kysyy tietä paikalliselta, voi oppia ymmärtämään ihmisten elinpiirejä. Vastaaja ei ehkä tiedäkään paikkaa, johon olet menossa, koska asuu itse toisessa paikassa. Ja kuitenkin etsimäsi paikka on aivan vieressä. Se jolta kysyt, on ehkä eksyksissä itsekin. Haahuillessa voi löytää sellaista, mistä paikallinen ei tiedä tai ei ole koskaan käynyt.

Käveleminen ei ole sinänsä vaarallista, vaan sitä pidetään hyvänä liikuntana. Valokuvan ottamispaikan hakeminen saattaa vaarantaa kuitenkin liikennettä. Katse ylöspäin kävely voi aiheuttaa esimerkiksi törmäysvaaran, kompastumisen tai sitten saattaa astua johonkin tahmaan. Yves Montadin mukaan Pariisissa on nuorelle naiselle vain kolme hengenvaaraa: nuoret miehet, keski-ikäiset miehet ja vanhat miehet. Jos kävelee määrätietoisesti paikasta toiseen kuin Marttojen syysretkellä, niin kukaan ei kysele. Haahuilu tekee monenlaiset kohtaamiset kuitenkin mahdollisiksi.

Valokuvausharrastus sopii haahuiluun. Se on eräänlaista ikuistamista, kertomista muille ihmisille. Kaikkea ei voi kuitenkaan valokuvata. Piirtäessä kohteesta näkee enemmän kuin valokuvan näppäämisessä. Haahuilu ei ole mikään maratonjuoksu, jossa Asplundin Tukholmaan suunnittelema kirjastorakennus menee jotenkin vaan huomaamatta ohi, kaksi kertaa. Haahuilijalla ei ole kävelysauvoja kädessä, ulkoilijalla voi olla. Kun ei ole aikataulua, voi haahuilla. Silloin löytää vaikka ei etsi mitään.

Sanotaan, että arkkitehtuuri ei ole ammatti vaan elämäntapa. Harrastus ja työnteko ovat sekaisin. Valmiin arkkitehdin haahuilu yhdistyy ammatilliseen identiteettiin. Mutta mitä jos haahuilu-harrastus kovettuikin iän myötä ammatilliseksi bongaukseksi, kultivoituneeksi flaneeraukseksi tai sitten se unohtuu, kun on niin paljon muuta tekemistä?

Lähteet:

-Image-lehti 9/2000

-Klinge, Matti. Kävelyllä Pariisissa. 1995. Otava
-Lattunen, H. & Viljanen, K. Suomi-ranska-suomi -sanakirja. 1995. Gummerus
-www.google.fi, hakusana haahuilu

URPO LEGENDA

Teksti: Jouni Heinänen

Asuminen on rasittavaa puuhaa. Se maksaa paljon ja aiheuttaa harmia. Melkein kaikilla on vielä ällöttäviä asumiseen liittyviä haaveita. Usein sanotaan että suomalaisten haave on asua omakotitalossa, kaupungin keskustassa ja järven rannalla. Meillä on jostain syystä kuitenkin hoidettu hommat niin, että suurin osa asuu korkeintaan vesijohdon äärellä, pellolle rakennetussa kerrostalolähiössä. Ja vielä väljästi ripotelluissa taloissa, mutta ahtaasti.

Sanomalehtien asunnonvälitysilmoituksia seuraamalla ymmärtää pian, että todellisuudessa suomalaiset haluavat asua eteläisessä Helsingissä hyvällä alueella kerrostaloasunnossa. Siellä kun asunnoista maksetaan korkeimmat neliöhinnat.

Kaikesta huolimatta kaupunkikulttuuri on nyt pinnalla. Erityisen hienolta kalskahtaa sana urbaani. 80-luvulla muodissa oli city ja 90-luvulla kaikki mihin liittyi euro. Jos kehitys kulkee totuttuja raiteita, joku lanseeraa piakkoin Urban Market -nimisen liikeketjun ja voimme helpottuneina todeta että aiheeseen liittyvä trendikkyys on vihdoinkin karissut pois.

Monet tuntuvat haluavan että kaupungeistamme tulisi kovasti urbaaneja. Minäkään en oikein osaa keksiä mitä vikaa siinä voisi olla. Kaupungeistamme halutaan kaupunkimaisia. Vaikka toisaalta sinnikäs pyrkimys tehdä suomalaisista kaupungeista erityisen maalaismaaisia voisi olla maailmanlaajuisestikin kiinnostavaa.

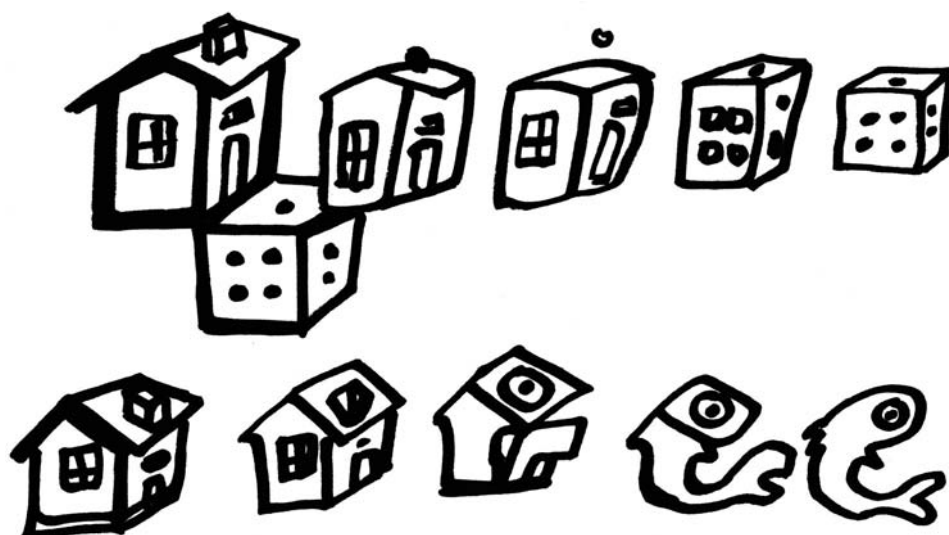
Joka tapauksessa urbaani kuulostaa lähinnä hyvältä hommeliinilta. Jopa liian hyvältä. Koska kaikessa hyvältä kuulostavassa on loppujen lopuksi aina kysymys salaliitosta, on tässäkin asiassa pakko olla koira haudattuna.

Nykysuomen sanakirjassa urbaanin kohdalla lukee: "kaupunkilaistunut, (suur)kaupunkilainen; hienostunut, hienosti sivistynyt." Ja siinä se tulikin. Kaupunkien kaupungeistamisen varjolla meistä halutaan tehdä hienostuneita. Ensin vietin a-olut ja kriminalisoitiin tennissukat ja tulipuvut. Nyt siemaillaan urbaania lattea ja seuraavaksi kaikki vastaanottelijat kadulla ovat Matti Klingejä.

Sovitaan että olisi ihan kiva juttu jos kaupungissa tuntuisi kaupungilta ja unohtetaan se hienostelu. Tarvitaan uusi, suomenkielinen sana, joka ei herätä urbaania kauhua. Arkkitehtiylöopilasystäväni ehdotti urbaanisanelle suomennosta urpo. Tämä leikkaavan terävä, wc:ssä tehty huomio perustui siihen että kun ruotsinkielisillä on Urbanin nimipäivä, suomeksi juhlii Urpo. En takerru tässä kielten imagoeroihin, vaikka kyllä tuo jostain kertoo jostain.

Suomennos on rehellinen ja hienostelematon. Kokeilkaa vaikkapa itse. "M.K. on huomattavan urpo herrasmies." "Tekijä hallitsee aidosti urpon mittakaavan." "Helsinki on ehkä Suomen ainoa kaupunki, jonka kaduilla tuntee Urpon sykkeen." "Oletpa, ystäväiseni, todellakin hämmästyttävän urpo." Ja katkeran ruraalinuorukaisen huu-dahduksena: "*tun urpot?".

Arkkitehteja on usein pidetty kaikkein urpoimpina kaupunkilaisina. Meidän on siis syytä aloittaa uuden sanan käyttö itseltämme. Muut seuraavat kyllä pian esimerkin voimalla, on nekin niin urpoja.

Ulla Weckman

SUOMEN KAUPUNKIEN EUROOPPALAISTAMISEN MAHDOLLISUUDESTA

Teksti: Jarre Parkatti

Kuva Tero Lehtosen diplomityöstä

Kysymys Helsingin, Tampereen ja Turun keskinäisestä paremmuusjärjestyksestä herättää intohimoja. Yleisesti esitetyssä yliolkaisessa muodossaan kysymyksenasettelu on tietysti yhtä turhanpäiväinen kuin populaarikin, koska se liittyy eri ihmisten identiteetteihin, nurkkapatriotismiin ja henkilökohtaisiin kokemuksiin. Se on makuasia, josta ei sovi kiistellä. Olisi sinänsä kiinnostavaa päästä perille näiden kolmen kaupungin hengestä ja syvällisimmästä olemuksesta, koska kaikille lienee selvää, että niiden välillä on eroja – sekä vaikeasti hahmotettavia että ilmiselviä. Tällöin kaupunkien välinen arvojärjestys ei kuitenkaan enää ole yhtä kiinnostava kuin kysymys niiden luonteesta sinänsä. Jo fyysisiltä perusominaisuuksiltaan Helsinki, Tampere ja Turku muodostavat kolme erilaista maailmaa. Henkilölle, joka on tottunut joen pienipiirteiseen idylliin ja vanhassa keskustassa aistittavaan historian siipien havinaan, on turha tarjota korvikkeeksi pääkaupungin rationaalista monumentaalisuutta ja avaria merinäköaloja. Koskeen ja jylhiin kumpuileviin kannasmaisemiin mieltynyt teollisuuskaupungin kasvatti ei käden käänteessä vaihtaisi näitä näkymiä miljoonakaupungin harmoniseen, mutta vähäeleiseen siluettiin.

Tässä kirjoituksessa kiinnostuksen kohteena on kuitenkin kysymys kaupunkien arkkitehtonisesta luonteesta sekä siitä, miten kaupunkien urbaania perintöä on kaupunkisuunnittelussa vaalittu ja miten sitä voisi vaalia paremmin. Vaikka ei pidä kuvitella, että nykykaupunkisuunnittelun jälki kertoisi koko totuutta itse kaupungista, on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota kaupungin arkkitehtuurin ja sosiaalisen elämän väliseen yhteyteen sekä siihen, miten kaupunkisuunnittelu vaikuttaa yleiseen mielikuvaan kaupungista. Kaupunkisuunnittelun on tavalla tai toisella otettava lähtökohdakseen kaupungin ulkoiseen olemukseen kiinnittyvä historia, kulttuurielämä ja henkinen ilmapiiri, joihin suunnittelu vastavuoroisesti vaikuttaa. Suunnittelun on myös luotava puitteet hyvälle kaupunkielämälle arkisessa mielessä, sillä arkkitehtuuri on olennaisesti käyttötaidetta, ei taidetta taiteen vuoksi.

Kysymys eri kaupunkien perusluonteesta on syytä mainita kaupunkisuunnittelua käsittelevässä tekstissä toisestakin syystä: toisinaan julkisessa keskustelussa tämä laajempi kysymys sekoitetaan kaupunkisuunnittelun suppeampaan kysymykseen, jolloin syy nykykaupunkisuunnittelun epäonnistumisille laitetaan historiallisten tekijöiden tiliin tai jopa kieltäydytään näkemästä virheitä virheinä. Syytteet huonosta suunnittelusta ymmärretään kohdistuviksi koko kaupunkia vastaan. Niin käy esimerkiksi silloin, kun Turun kaupunkikuvan vaihtelevuus (lue: katutilan pirstaleisuus) nähdään ”historiallisena kerrostumina” ja siten välttämättömänä seurauksena kaupungin pitkästä historiasta sen sijaan, että se totuudenmukaisemmin käsitettäisiin tuloksena viime vuosikymmenten arkkitehtonisesta vandalismin ja suunnitteleamattomuudesta.

Suomalaisen epäkaupungin synty

Mikäli rajoitetaan tiukasti kaupunkisuunnittelunäkökulmaan, voidaan oitis todeta, että urbaanisuus on Tampereella ja Turussa parhaimmillaankin vain hatara kulissi. Tämä pitää paikkansa huolimatta Hämeenkadun silmännähtävästä sykkeestä (ilman johdinautojakin) ja Tuomiokirkon vängästä arvokkuudesta (ilman raitiovaunujakin). Ainoastaan Helsinkiä voidaan pitää eurooppalaisena kaupunkina, mikäli kriteeriksi hyväksytään hyvin määritelty kaupunki- ja katutila. Näin ei ole aina ollut asian laita. Epäurbaani alennustila on seurausta niistä kaupungin rakennuskantaan ja rakenteeseen kohdistuneisiin muutoksiin, joihin modernistinen suunnittelu on johtanut pääkaupungin ulkopuolella.

Tätä kehitystä helpottavia historiallisia tekijöitä on ollut olemassa, esimerkiksi Turun tapauksessa C. L. Engelin kaavan väljyys, joka ei suosinut urbaanin tiivistymän muodostumista. Tällaiset historialliset tosiasiat eivät kuitenkaan ole itsessään aiheuttaneet kaupungin tuhoutumista, eikä sitä ole tehnyt edes turkulainen tai tamperelainen ”mentaliteetti”. Itse kehitys ei toisaalta ole voinut olla vaikuttamatta kaupunkien ja

kaupunkilaisten henkiseen elämään. On muun muassa väitetty, että turkulaisilla oli vielä 1950-luvulla huomattavan kehittyneet, sittemmin kadonnut kaupunkikokemukseen vaikuttava historiatietoisuus. Yksi mahdollinen selitys kaupunkiemme hävitykseen on usein mainittu ”urbaanin kulttuurin ouhuus”. Urbaanin kulttuurin puuttuessa julkinen mielipide ei yhteiskunnan demokratisoitumisen myötä pystynyt pitämään teollistumisen myötä tapahtunutta kehitystä aisoissa. Kehityksen moottoreina ovat tosin toimineet siitä hyötynneet intressiryhmät, mutta ikävä kyllä sen ovat – aktiivisesti tai passiivisesti – siunanneet modernistisesta ideologiastaan sokautuneet arkkitehdit. Tapahtuneesta kaupunkisuunnittelullisesta virheestä ei ole tähän päivään mennessä otettu ammattipiireissä riittävän selvästi etäisyyttä.

Kuten tiedämme, 1960- ja 1970-luvuilla modernismi rappeutui teolliseksi rakentamiseksi, jolloin myös ”kaupunkisuunnittelu” pahimmillaan pelkistyi sattumanvaraiseen tonttimaan hyödyntämiseen gryndereiden etujen mukaisesti. Tällä yhä jatkuvalla aikakaudella kantakaupunkimme¹ ovat tuhoutuneet lähes korjaamattomasti. Tietyissä tapauksissa modernismin ohjelma tuotti tälläkin kaudella jossain määrin järjestelmällistä jälkeä, kuten Turun Itäisellä pitkäkadulla, jossa lamellitalot ovat kadun toisella puolella katuun nähden poikittain ja toisella taas kadun suuntaisesti. Urbaanin ajattelun renessanssi 1980- ja 1990-luvuilla ei ole kuitenkaan ratkaisevasti muuttanut käytäntöä urbaanimpaan suuntaan. Tämän osoittaa samaisella katuosuudella hiljattain valmistunut tornitalo, jonka kohdalla on luovuttu rappiomodernistisen sääntelyn rippeistä ja talo on sallittu rakentaa korttelin keskelle.

Miksi ”urbaania” suunnittelua tarvitaan?

Tässä vaiheessa lukijasta ehkä alkaa tuntua, että raivoaminen menneistä on hieman yliampuvaa. Miksi oikeastaan ”urbaanin” kaupungin ihannoitiin pitäisi olla niin itsensänselvää? Sorrutaanko tässä jopa arkkitehdin synneistä pahimpaan, eli kehitysoptimismiin ja vanhan ajan ihannoitintaan? Eikö urbaani suunnittelu ole vain yksi keino muiden joukossa varsinaisen päämäärän ollessa korkeatasoisen arkkitehtuurin tuottaminen? Arkkitehdin luovuutta tuskin sopii kahlia jäykällä periaatteilla, saattaa jo moni lukija itseksensä lausahda. Kuitenkin, kuten jo alussa mainittiin, kytkeytyy kaupunkisuunnittelu kaupunkien yleiseen, historian välittämään luonteeseen ja niiden elämään. Toisin kuin kysymys tietyn kaupungin paremmuudesta sinänsä, kysymys urbaanista suunnittelusta ei ole pelkkä makuasia. Urbaanin rakentamisen rappio näivettää kaupunkikokemusta yleisesti, sillä vain tällä pitkän ajan kuluessa kehittyneellä periaatteella voidaan v a a l i a

kaupunkikeskustojemme ominaislaatua. Vapautuminen sellaisista suunnittelun ”kahleista”, jotka urbaanin suunnittelun periaate pitää sisällään, vapauttaa samalla kaupungin perinteisistä merkityksistä ja siten myös perinteisen kaupunkielämän puitteista.

Miksi urbaanista suunnittelusta sitten kannattaa puhua? Ensinnäkin arkkitehdit kuvailevat nykyään huomattavan usein itse tavoitteitaan kyseisellä tavalla. Siitä on tullut samanlainen kaikkea hyvää lupaava yleissana kuin ”demokraattinen” tai ”ekologinen”. On tärkeää tehdä selväksi mitä merkityksiä ilmaisu sisältää, jotta kommunikaatio olisi mielekästä. Toiseksi urbaanin suunnittelun käsitteen takana piilee substanssia, jota ei voida pelkistää arkkitehtuuriin esteettisessä mielessä. Tämä sisältö koskee kaupunkiympäristön sosiaalista toimivuutta, viihtyvyyttä ja ekologisuutta. Siten esimerkiksi suljettu kortteli erottaa tehokkaasti toisistaan kadun julkisen tilan ja pihan puolijulkisen/puolijulkisen tilan. Kolmanneksi on ymmärrettävä missä urbaania suunnittelua voidaan soveltaa. Kaikesta yllä sanotusta huolimatta urbaanisuus ei tietenkään ole ainoa tärkeä suunnitteluperiaate, eikä ole järkevää suunnitella umpikorttelia metsänreunaan vain siksi, että se sattuu olemaan trendikästä.

Modernista kaupunkimaisuuden ytimeen

Funktionalismin, ja osittain sen perillisenkin, modernismin, virhe on siinä, että niissä funktio käsite ymmärretään liian suppeasti. Käyttötaiteena arkkitehtuuriin tulee toki täyttää tietyt funktioita, mutta näihin kuuluu olennaisesti puitteiden luominen viihtyvyydelle ja sosiaaliselle vuorovaikutukselle. Toisin sanoen funtionaalisuutta eli toimivuutta ei pidä ymmärtää vain ahtaan teknisessä mielessä vaan myös sosiaalisena toimivuutena. Jos jälkimmäiselle tavoitteelle annettaisiin sama painoarvo kuin edelliselle, arkkitehtuuriin ja kaupunkisuunnittelun käytäntöä ja opetusta pitäisi uudistaa paljon perusteellisemmin kuin mitä tähän mennessä on tapahtunut, jotta uudenlainen ajattelu tunkeutuisi koko suunnittelun ideointi-, luomis- ja vuorovaikutusprosessiin. Kyseisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ei ole mahdollista insinööritieteen keinoin eikä pelkän numerotiedon avulla (vaikka näitäkin voidaan hyödyntää). Tavoitteet eivät myöskään ole ilmaistavissa esteettikän kielellä, varsinkin kun tämä on osittain irrottautunut käyttötaiteen ideasta omaksi erikoistuneeksi, jopa arkielämästä vieraantuneeksi sfääriseksi.

Juuri urbaanien suunnitteluperiaatteiden soveltamiseen on kuitenkin

Ulla Weckman

Ulla Weckman

kin olemassa runsaasti humanisemmin väritynyttä tietoa ja argumentteja suunnittelijoiden hyödynnettäviksi. Urbanin suunnittelun tavoitteet on jokseenkin helppo ilmaista yleisellä tasolla: se pyrkii tilalliseen intensiteettiin, hierarkkisuuuteen, ihmisvirtojen ja toiminnan kokoamiseen, pienipiirteisyyteen ja yksityiskohtien rikkautteen jne. Vaikeus liittyy periaatteiden kääntämiseen visuaaliselle ja tilalliselle kielelle. Vähemmän ”arkkitehtoninen”, mutta silti yhtä tärkeä tehtävä on periaatteiden puolustaminen kilpailevia (usein raadollisempia) tavoitteita vastaan poliittisiin eturistiriitoihin kietoutuneen suunnitteluprosessin kuluessa, vaikka ammattitaitoinen suunnittelu tähtääkin näennäisesti ristiriitaisten tavoitteiden yhteensovittamiseen.

Modernismi ei välttämättä ole itsessään huono suunnitteluperiaate, mikäli se ymmärretään tyylinä muiden joukossa. Tällaisena sitä voidaan Suomessa puolustaa *perinteeseen* vedoten: se on jo muodostunut kulttuurillemme ominaiseksi piirteeksi. On kuitenkin olemassa tietty jännite modernin ja urbaanin välillä, koska modernismi etsiessään olennaista ja karsiessaan turhia yksityiskohtia on taipuvainen heittämään lapsen pesuveiden mukana: selväpiirteisen abstraktilla ilmaisutavallaan se uhkaa hukata juuri sellaisen arkkitehtuurissa esiintyvän tunnistavuuden ja rosoisuuden, joka tekee siitä elämänläheistä ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävä. Modernismin ilmaisukeinoin on tosin aikaansaatu erittäin inhimillisiä, ympäristönsä kanssa kommunikoivia ja arkielämää tukevia rakennuskokonaisuuksia, kuten Alvar Aallon tai Aarne Ervin suunnittelemat yliopisto- ja korkeakoulurakennukset. Näillä samoilla komplekseilla on kuitenkin myös varjopuolensa, jotka varoittavat modernismin suosiman teknokraattisen ajattelun vaaroista. Tällaisia ongelmia havainnollis-

tavat mm. Helsingin yliopiston Porthanirakennuksen pohjakerrosten yläpuolinen monotoninen julkisivu, TKK:n rakennusten väliset etäisyydet ja Otaniemen kampuksen autoilua suosivat liikenne-erätykset.

Tammela ja Kerttuli totaalisaneraukseen?

Kantakaupunkiemme epäkaupunkimaisuus johtuu niiden katu-ympäristöstä. Antiurbanismin kouraantuntuvin vaikutus on kaupunkielämän köyhtyminen katujen muodostaman julkisen tilan muuttuessa pelkiksi kulkuväyliksi. Kapakat menestyvät aina, mutta minkälaiset toimintaedellytykset on kaupunkiatmosfääristä riippuvaisilla kahviloilla, jotka sijaitsevat asfalttikenttien ympäröimien lamellitalojen laatikkomaisissa siipirakennuksissa? Katutilan epämääräisyys heijastuu pihoihin, joilla on lähinnä autoja. Yhtenäisinä, melulta suojattuina viheralueina ne voisivat sen sijaan tarjota mielekästä tekemistä lapsille, vanhuksille ja muille ryhmille, jotka viettävät suuren osan ajastaan kotona. Samalla ne tehokkaasti pehmentäisivät lisärakentamisen aiheuttamaa massiivisuuden ja ahtauden vaikutelmaa.

Muutosten aikaansaaminen olemassa olevaan rakenteeseen on vaikeaa, koska se edellyttää sopeutumista näköalojen menetykseen ja pysäköinnin osalta käyttäjä maksaa –periaatteeseen. Vahvana etuna on kuitenkin mahdollisuus kaupunkimiljöön laadun, liike-elämän, sosiaalisen vuorovaikutuksen, turvallisuuden sekä ekologisen kestävyuden edistämiseen. Muutokset kantakaupunkimme kaupungistamiseksi lienevät mahdollista ilman 1960-luvun totalitaarisia otteita, vaikkakin kaikkein strategisimmassa kohdissa väärin sijoitettujen rakennusten purkukin pitäisi hyväksyä vaihtoehtona. Taloudellisesti yhtälö ratkeaa rakennusoi-

keutta lisäämällä. Arkkitehtonisesti tarvitaan kulmataloja, lisäparvekkeita ja muureja katutilan sulkemiseksi sekä erityisesti kadun ja pihan kanssa kommunikoivia liike-, asuin- ja yhteistiloja pohjakerroksiin toiminnan aikaansaamiseksi. Pysäköinnin osalta on kadunvarsipysäköinnin lisäksi turvaututtava pihojen vapauttamiseksi autoista. Autoriippuvuuden syytä on eliminoitava yhdyskuntasuunnittelullisin keinoin sen sijaan, että mm. pihatilan väärinkäytöllä edelleen sallimme ekologisesti ja sosiaalisesti tuhoisan yksityis-autoilun edistämistä yhteiskunnan varoilla.

”Betoni-Tammela” on Tampereen kantakaupungin purettujen puutaloalueiden tilalle rakennetuista kahdesta laajasta elementtikaupunginosasta arkkitehtonisesti epäonnistuneempi. Amurissa kaupunkia tuhottiin uudisrakentamisen myötä funktionalismin ohjelman sanelemalla tavalla johdonmukaisesti, kun taas Tammelassa ei (tietyistä asemakaavallisista pyrkimyksistä huolimatta) ole havaittavissa minkäänlaista suunnitelmallisuutta. Kaupunginosaa rajavalla pääakselilla, Hämeenkadun jatkeen muodostavalla Itsenäisyydenkadulla, katutila pysyy jotenkuten koossa. Sen sijaan toisella pääkadulla, Tammelan puistokadulla sekä kadun leikkaamalla Tammelan torilla kaupunkitila hajoaa kokonaan. Alueen sisällä tilanne on mikäli mahdollista vielä pahempi. Historiansa ja ympäristön toimintojen osalta Tammelalla on hyvät lähtökohdat kehittyä mielenkiintoiseksi ja viihtyisäksi oikean kaupungin osaksi. Mutta se edellyttää asennemuutosta paitsi arkkitehteiltä myös liikennesuunnittelijoilta, kampukselleen eristäytyvältä yliopistolta ja kaupunkilaisilta. Aluetta uudistettaessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota pääkatujen edustavuuteen, yliopiston ja kulttuurin näkyvyyteen ja niiden yhdistämiseen muuhun kaupun-

kirakenteeseen sekä korttelipihojen ja pihakaduksi muutettavien pienimpien kujien inhimillisyyteen.

Turun ns. Kerttulin neliö on sen sijainnin synnyttämästä korkeasta statuksesta huolimatta yhtä ongelmallinen kuin Tammela. Hämeenkadulla ja Uudenmaankadulla on noudatettu tiettyä modernistista suunnitteluperiaatetta. Edellisellä talot ovat järjestelmällisesti toisella puolella kadun suuntaisia ja toisella poikittain katuun nähden. Jälkimmäisellä on sijoitettu rakennuksia komeasti rinteeseen. Kokonaisuus ei kuitenkaan eheydellään eikä kaupunkimaisuudellaan vakuuta ja heti pääkatujen takana rakenne pirstaloituu täydellisesti. Alueen uusin kokonaisuus on keskussairaalan viereen noussut, melkein umpinainen ja hyvin massiivinen kortteli. Sen keltatiliarkkitehtuuri on kuitenkin monotonista, pohjakerrokset umpisokeita ja tietyt yksityiskohdat (kuten osittain jalkakäytävää alemmalle tasolle sattunut turha istutuskaistale) kömpelön epäurbaaneja. Kerttulin neliöllä on kuitenkin huomattavia voimavaroja: sen välittömässä läheisyydessä on Turun tuomiokirkko ja historiallinen keskusta, kolme korkeakoulua, laaja puisto ja sivurautatieasema. Lääkkeiksi yleisen asennemuutoksen lisäksi kelpaavat samantyyppiset toimet kuin Tammelassa.

Lopuksi

Vaikka yllä on väläytelty talojen purkua äärimmäisenä vaihtoehtona, kaupunkimaisuutta voidaan toki edistää lievemmin keinoin. Raskaimmat toimet on syytä aloittaa kaikkein tärkeimmistä kohdista kuten pääkatujen varsilta. On joka tapauksessa ymmärrettävä, ettei urbaania jälkeä synny pinnallisella kikkailulla. Edes Turun Vähä-Hämeenkadun tapaiset kadunparannusprojektit eivät välttämättä edistä asiaa, mikäli niissä tyydytään jäsentämään pirstaleista katutilaa istutuksiin ja pysäköintijärjestelyin, koska parannus jää silloin kosmeettiseksi. Urbanisoinnin mahdollisuuden näkymät ovat kuitenkin huonot johtuen laajalle levinneestä kaupunkivihamielisestä asenteesta. Tampereen kaupunkisuunnittelun perinnettä koskeneessa keskustelutilaisuudessa asiantuntija- ja vaikuttajajaneelin erään edustajan mielestä esimerkiksi Tampellan suunnittelu ei vastaa tämän päivän käsityksiä hyvästä suunnittelusta, ei alueen mahdollisten mitoituvirheiden tai yksityiskohtien kömpelön toteutuksen takia vaan nimenomaan sen urbaanien piirteiden, kuten sen suljetun katutilan johdosta.

Kaavoittajien asiantuntemuksen, päättäjien poliittisen tahdon ja muiden tahojen yhteistyöhalukkuuden voimalla on periaatteessa aivan mahdollista viedä muutokset läpi. Mitään parannuksia ei kuitenkaan saada aikaan ennen kuin yhteisyymmärrys asian tärkeydestä on todella laajaa tai avaintoimijoiden vakuuttuneisuus asian tärkeydestä suuri. Ikävä kyllä tällaista yhteisyymmärrystä ei ole syntynyt edes kaupunkirakentamisen asiantuntijoiden, arkkitehtien keskuudessa. Siten ei myöskään urbaanista suunnitteluperiaatteista käydä lainkaan koko kaupunkia kattavaa, kokonaisvaltaista ja konkreettista, yksittäisiin asemakaavoihin heijastuvaa keskustelua. Vastuu urbaaniudesta jää yksittäiselle kaavoittajalle, jolloin suunnitteluperiaate saattaa muuttua vastakohdak-

seen seuraavassa kadunkulmassa. Mikäli jonkinlainen yhteisymmärrys kehityksen suunnasta pääsee muodostumaan, ensi askeleena kantakaupunkien asemakaavat pitäisi uusia niin, että ne mahdollistaisivat järkevän lisärakentamisen sitä haluaville.

Keskustelu on vielä syytä kytkeä aloituskappaleeseen. Missä määrin kaupunkisuunnittelun epäonnistumiset mahdollisesti heijastavat todellisia eroja kaupunkiemme välillä? Tällaiseen pohdintaan myös johtavassa asemassa olevien päättäjäiden ja kaupunkisuunnittelijoiden olisi oltava valmiita, koska pelissä on urbaanin kulttuurimme tulevaisuus ja myös kaupunkiemme attraktiivisuus. Olemmeko ymmärtäneet mitä kaikkien ihailema, niin muodikas "euroopalaisuus" vaati pintaa syvemmällä tasolla kaupunkisuunnittelussa? Ja onko mahdollisesti niin, että Helsinki on ainoa varsinainen kaupunkimme muussakin kuin tilallisessa ja esteettisessä mielessä? Siinä määrin kuin tällainen mielikuva on vakiintunut tai pääsee leviämään, ongelma ei ole vain esteettinen, sosiaalinen tai ekologinen vaan myös taloudellinen.

Maallikko tai arkkitehtuuria lähinnä erillisten rakennusten ilmeen kautta kokeva on sikäli onnekaamassa asemassa kuin kaupunkitilaa tietoisesti aistiva, että edelliset pystyvät abstrahoimaan kaupungin epäkaupunkimai-

sista fyysisistä piirteistä. Tällainen henkilö kokee "kaupungin sinänsä" sellaisena kuin sen perushahmo ja mentaliteetti hänelle näyttäytyy. Kuitenkin nyky suunnittelun banalisoiva vaikutus uhkaa tunkeutua tietoisuuteemme ja nakertaa ylpeyttä omasta kaupungistamme. Kaupunkikokemus ei silloin synny missä tahansa "tässä ja nyt" asuin- tai työpaikan ympärille vaan projisoituu vain tiettyihin paikkoihin, kuten ydinkeskustaan tai koski- tai jokiympäristön kohtaamispaikkoihin. Urbaanin kulttuurin ydin piilee kuitenkin arkielämässä.

¹ Sanaa käytetään tässä kirjoituksessa eitampere-laisittain kuvaamaan vain ruutu-kaava- tai vastaavaa ei-esikaupunkimaista

Kirjoittaja on opiskellut pääaineenaan käytännöllistä filosofiaa ja sen ohessa yhdyskauntasuunnittelua TKK:n arkkitehtiasastolla sekä toimii Ymääristöjärjestö Dodon kaupunkiprojektin vastuuhenkilönä

Kirjoitus on osittain vastaus vielä ajankohtaisiin asiantuntijoiden ja muiden kaupunkisuunnittelusta kiinnostuneiden esittämiin näkemyksiin Dodon kaupunkiryhmän keskustelutilaisuudessa Turun kirjakahvilassa 21.5.2002.

Dodon kaupunkisuunnitteluprojektin puitteissa on työn alla esitys Helsingin Kallion, Tampereen "Betoni-Tammelan" ja Turun ns. Kertulin neliön eheyttämiseksi ja alueiden viihtyvyyden, sosiaalisen ympäristön ja ekologisuuden parantamiseksi. Dodon kaupunkiryhmä on toiminut Helsingissä vuodesta 1996, Turussa ja Tampereella aktiivinen toiminta on käynnistynyt pari vuotta sitten. Nykyään Dodolla on kaupunkiryhmät myös Jyväskylässä ja Lahdessa.

Lisätietoja Dodon kaupunkisuunnitteluprojektiista on osoitteessa <http://www.dodo.org/projektit/kaupunkiprojekti.html>

Käsityksen kirjoituksessa kuvatuista Tampereen ongelmista saa nopeasti käymällä osoitteessa http://www.tampere.fi/ytoto/viisto_kuvat/index.htm ja klikkaamalla karttaa keskustan kohdalla rautatien itäpuolelta. Turun kaupunkirakennetta voi (hieman pidemmän näppäilyn jälkeen) tutkia käymällä osoitteessa <http://opaskartta.turku.fi/> ja valitsemalla "ilmakuva" oikealla ylhäällä olevasta valikosta.

Det svenskspråkiga konceptet till skrivelsen kan läsas på adressen <http://www.dodo.org/projektit/stadsplanering.html>

Julia Hertell

SYNTYNYT VILLIKSI

Teksti: Aino Aspiälä
Kuva: Varpu Mikola

Minua pyydettiin kirjoittamaan juttu jostakin epäurbaanista. Yritin vakuutella olevani täysin väärä ihminen kirjoittamaan moisesta, sillä pidän itseäni hyvin paatuneena kaupunkilaisena. Vakuutteluni eivät tepsineet. Tässä sitä siis ollaan.

Mikä on epäurbaania? Mikä alkaa kun kaupunki loppuu? Tunnen edelleen olevani väärä henkilö kirjoittamaan Suomen kukoistavasta maaseudusta. Minulle maaseutu on maisemaa, sitä mitä katsotaan auton tai junan ikkunasta kun matkustetaan kaupungista toiseen. Pellot ja metsät liukuvat ohi, välillä jossain pilkkahtaa kaistale sinistä vettä. Ohi kiitäessä mainostaulut kertovat tarinaansa: ”Tervetuloa Sumppilaan. Täällä ihmisen on hyvä asua ja elää.”

Moottoritie

Yrittäessäni löytää muistoistani jotain epäurbaania ajattelin ajokortillisena henkilönä ja paatuneena kaupunkilaisena ihan ensimmäiseksi oikeastaan moottoritietä. Kun kaupunki loppuu, moottoritie alkaa. Sen alkamisen voi aistia ensimmäiseksi melumuurien ja -vallien loppumisena, mutta vasta kun nopeusrajoitukset nousevat 120 kilometriin tunnissa tietää olevansa täysin kaupungin ulkopuolella.

Joskus tosin moottoritie halkaisee kaupungin kahtia. Näin surullisesti on käynyt esimerkiksi Espoole ja Hämeenlinnalle. Tampereen väylää ajaessaan tietää olevansa Hämeenlinnan keskellä kun liikennemerkeihin ilmestyy luku 100 ja uutuuttaankiiltelevät meluaidat alkavat. Kaupungista saattaa nähdä häivähdyksen Anttilan linnaa imitoivan tornin muodossa. Siihen urbaaniuden aistiminen kuitenkin jää, vaikka kuinka tietäisi olevansa vain muutaman sadan metrin päässä ihan oikeasta linnasta ja kaupungin keskustasta.

Espoon halkaisevasta Länsiväylästä on tehty kirja, jonka nimi on sankarillisesti ”Kolmas Länsiväylä: Meren, metsän ja moottoritien urbaania dynamiikkaa”. Mitä urbaania on meressä ja metsässä, tai ylipäänsä Espoossa? Kehä II:sta kertovassa kirjassa on otsikko ”Matinsolmun urbaani säpinä”. Sanalla ”urbaani” yritetään luoda moottoriteistä positiivisia mielikuvia. Kuitenkaan pienestä taajamasta ei tule sen urbaanimpaa vaikka sen keskelle rakennettaisiin kahden valtatie eritasoliittymä, päinvastoin. Moottoritie ei missään tapauksessa kuulu kaupungin rakenteeseen muuna kuin eristävänä ja jakavana elementtinä. Se ei ole osa urbaaniutta.

Ennakkoluulot

Ihmisillä on ennakkoluuloja moottoriteitä kohtaan. Kukaan ei tahdo moottoritietä kotinsa viereen. Moottoriteillä on melua, pölyä, siellä kuolee eläimiä ja joskus ihmisiäkin. Kun autojen nopeus kasvaa 80:sta kilometristä 120:en kilometriin tunnissa, kaksinkertaistuu typenoksidipäästöjen määrä ja muutkin päästöt lisääntyvät. Moottoriteiden alle jää arvokkaita ekosysteemejä, muinaishautoja ja kulttuurimaisemia. Moottoritiet ovat kalliita. Ne ajavat konkurssiin pieniä, sympaattisia puoteja ja näivettävät pikkukaupunkien keskustoja ihmisten autoillessa kohti suuria kauppakeskuksia.

Moottoriteissä on kuitenkin hohtoa, kuten kaikessa yleisen mielipiteen paheksuudessa. Pelle Miljoona lähtee mieluummin kuumalle moottoritiele kuin jää siskonsa luo. Stephenwolf laulaa: ”Looking for adventure, heading on a highway” ja kertosaie kuuluu ”Born to be wild...”. Moottoritie on suora ja siinä saa ajaa kovaa. Parhaassa tapauksessa muita autoja ei ole näkyvissä ja auringonlasku siintelee horisontissa. Sellainen hetki on mitä parhain tunteellisuudelle. Tilanteeseen sopii mikä vain, voi olla surullinen ja

haikea tai raju, villi ja elämää pursuava. Jos taas muita autoja on paljon liikenteessä, tunteet kuumenevat vihaisuudeksi ja ärtyisyydeksi. Moottoritie herättää aina tunteita.

Maisema ja rumilus

Moottoritie ja maisema kuuluvat yhteen. Moottoritie on hyvin usein läsnä maisemassa. Harvoin sen voi pidemmältä nähdä, mutta sen kyllä kuulee. Varsinkin suomalaisen maiseman vesistöjä pitkin moottoritien ääni kantaa hyvin ja pitkälle. Moottoritiellä ajaessa maisema ympäröi ajajan. Ajaja keskittyy suurimman pitävät sitä osan huomiotaan moottoritien seuraamiseen, mutta kyydissä olevat katsovat maisemaa, ja pitävät sitä ehkä kauniinakin moottoritien olemassaolosta huolimatta.

Voiko itse moottoritietä pitää kauniina? Sampo Castrénin ja Anssi Pajuojan kirjoittamassa kirjassa ”Monoa moottoriteille!” todetaan meluaitojen olevan rumia. Ilmoitetaan myös rumien rakenteiden aiheuttavan stressiä ja moottoriteiden voimakkaan oranssin valaistuksen pilaavan maisemaa. Ehkä se on niinkin. Länsiväylän valot näyttävät minusta kyllä erittäin kauniilta, kun niitä katsoo tien ylittävältä sillalta Lauttasaaren kohdalla. Ja kerran aamu-uvassa Valtatie 3 oli hyvin tunnelmallinen. Moottoriteiden reunoilla muualla hyljeksityt leskenlehdet, voikukat, kurturuusut ja lupiinit saavat rehoittaa rauhassa ja muodostavat erittäin kukkivia pientareita jo aikaisesta keväästä lähtien. Moottoriteistä siis on mahdollista löytää myös hitunen kaunista.

Suunnittelu

Moottoriteiden suunnitteluun käytetään paljon resursseja. Mietitään kulkulinjaus ja vaihtoehtoisia sellaisia, laaditaan ympäristönvaikutusarviointoja, taistellaan erilaisten

moottoriteitä vastustavien järjestöjen kanssa, tehdään insinöörintyötä, myllätään metsää ja maata, rakennetaan pohjarakenteita, valetaan asfalttia ja lisäksi tehdään paljon sellaista mistä minulla ei ole aavistustakaan. Yhä useammin suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös meluaitojen, valaisimien, siltojen ja muiden rakenteiden ulkonäköön. Esimerkiksi Kehä II:lla Espoon keskustan liittymän kohdalla voi ihailla professori Antti Nurmesniemen suunnittelema voimajohtopylväitä. Länsiväylällä Otaniemen liittymässä on arkkitehti Anne Eerolan suunnittelema ”Purje” ja samalla kohtaa toisella puolella tietä on kuvanveistäjä Hannu Sirenin kalliotaideos. Näiden lisäksi koko Länsiväylän ulkoasusta on vastannut joukko nimekkäitä toimistoja, mukana muiden muassa Maisemasuunnittelu Hemgård ja Arkkitehtitoimisto Juhani Pallasmaa.

On tottakai hyvä, että moottoriteiden ulkoasun eteen nähdään vaivaa ja käytetään rahaa. Kaunistuksen lisäksi erilaiset rakenteet antavat moottoriteille oman identiteetin. Kulkija pystyy päättelemään tien ulkonäön perusteella mihin on menossa. Ehkä yksi syy moottoriteiden aiheuttamaan melankoliaan onkin niiden yhdenmukaisuus ja yksilöllisyyden puute. Kun yhden tien rakenteet ovat siniset ja toisen varrella on taideteoksia, moottoriteistä tulee persoonallisia ja ne saavat myös enemmän sympatiaa osakseen. ”Minun kotimoottoritieni meluaidassa on sinisiä ja punaisia kukkia, mitä sinun meluaidassasi on?”

Tulevaisuus?

Moottoriteitä on ja niitä rakennetaan lisää. Tulevaisuudessa saamme huristella 120 kilometriä tunnissa suoraan Turusta Venäjälle valtatie E18:a pitkin. Vielä rakentamattomien pätkien alle tulee jäämään maisemallisesti, ekologisesti ja historiallisesti arvokkaita asioita. Toisaalta, niitä on jäänyt alle myös kun vaikkapa Helsingin keskustaa on rakennettu. Sehän juuri tekeekin asioista arvokkaita, ne tuppavaat aina jäämään alle kun jotain uutta rakennetaan.

En voi olla ajattelematta, että kenties moottoritietkin ovat vielä joskus tällä arvokkaiden listalla. Ehkä joskus tulevaisuudessa kun niitä ei enää tarvita, uudistusmieliset innostuvat ja purkavat kaikenlaista masennusta ja mielipahaa aiheuttaneet valtaviälät. Uudistusvimmalta säilyy ainoastaan aikanaan luonnolle tuhoisa Lohjanharju-Muurla osuus valtatie E18:sta. Siitä tulee osa muinaista kulttuurimaisemaa ja se suojellaan museotienä. Silloin moottoritie tulee tiensä päähän, vihdoinkin yleisesti arvostettuna ja ihasteltuna.

lähteet:

Sampo Castrén, Anssi Pajuoja: Monoa moottoriteille! Pamfletti moottoriteiden lisärakentamista vastaan, Like 2003

Uolevi Itkonen, Pekka Ryttilä: Kehä kakkonen; Tielaitos, Uudenmaan tiepiiri, Espoon kaupunki 2000

Pekka Kontiala, Pekka Ryttilä, Juha Rätty, Kalle Toropainen: Kolmas Länsiväylä: Meren, metsän ja moottoritien urbaania dynamiikkaa; Tielaitos, Uudenmaan tiepiiri 1995

BUDAPEST

Teksti: Riikka Kuittinen

Saavun uudestaan kaupunkiin, jonka turistinähtävyydet jo tunnen ja yritän asettua olemaan kuin kotonani. En tiedä miten alkaisin, olenhan jo kaiken nähnyt. Päätän kiivetä ylös ja nousta tilanteen herraksi, Linnavuorelta katselen kaupungin kahtia halkaisevaa Tonavaa ja tunnen että voisin viihtyä täällä.

Asun uudessa kaupungissani vähän keskustan ulkopuolella, työpaikan suunnalla. Kodissani haisee itävalta-muistoiltani, näyttää hämärältä ja tuntuu miellyttävän viileältä ulkoilman helteen jälkeen. Minulla on pienestä sisäpihpuutarhasta oma ulko-ovi, ensimmäistä kertaa lapsuudenkodin jälkeen. Ensimmäisenä iltana herätän naapurit painamalla valokatkaisimen näköistä ovikelloa ja silti huomaan vasta kuukauden jälkeen, että pihvalo syttyy soittokellon kuvasta.

Päätän löytää kaiken ilmaiskivan ja hienot paikat, lenkkeillä ympäri Tonavan saaria ja kaupungin puistoja, oppia kieltä, tutustua unkarilaisiin ja sulautua joukkoon. Haluan löytää jotain iltaisin koreasti valaistun jokivarren, Unkarin näyteikkunamaiseman, lisäksi.

Kotiudun ja elän työssäkäyvän arkea. Toimisto on omakotitalossa kaupungin laitamalla, kaupungin ytimeen pitää tehdä asiaa. Keskustan hienoon kauppahalliin ei ennätä, jos lopettaa työt vasta viideltä, Turkkilaisessa Kiralyin kylpylässä on naisten

päiviä vain arkena, vain kuuteen. Illalla olen välillä tarpeeksi väsynyt jäädäkseni kotiin, ja tarpeeksi lempeä salliakseni itseni mennä katsomaan amerikkalaista elokuvaa ja oluelle suomalaiseseen baariin. Löydän kyllä hienoja lenkkipolkuja, mutta jos ei ole liian kuuma, on jo pimeä ja joskus sataakin. Enhän sitä paitsi Suomessakaan lenkkeile.

Opin hahmottamaan paikkoja ja näen kaupunkia pyrkimällä julkisilla liikennevälineillä paikasta toiseen, yölläkin haluan löytää oikeat yöbussireitit. Kolme kertaa huijaan ajamalla taksilla kotiin, kerran aamuneljältä kävelen tunnin kun viimeinen bussi ei enää kuljeka. Kaipa. polkupyörää tässä pyöräilemättömien kaupungissa ja kiroan autoja.

Nautin kylpylöistä lähes joka viikko, käyn ulkona syömässä ja juomassa ja kannan vihannesten hinnasta huumautuneena kotiin tomaattia, paprikaa, vesimelonia, kesäkurpitsaa ja munakoisoa. Harmistun, kun uimaan ei maksutta pääse eikä arkena maksustakaan ennätä.

Ihastun, kun kaupunkia voitetaan väliaikaisesti autoilta takaisin ja ihmisten sallitaan kävellä keskellä siltaa tai maata bikineissä keinotekoisella hiekkarannalla kaupungin ydinkeskustassa. Iso kaupunki kuhisee ja tapahtumista voi ylläytyä. Tonavan saarella järjestetään jättimäinen saarifestivaali nimeltään Saari-festivaali ja kaupungin keskustan

aukiolla klubikuopassa voi kuunnella ilmaiseksi musiikkia Kuoppa-klubissa.

Kuulen Kuoppa-klubin syntyneen kansallisteatterin perustuksiin, kun uusi hallitus pyörsi edellisen hallituksen alulle paneman hankkeen ja keskeytti rakennustyöt kolmen maanalaisen kerroksen jo valmistuttua. Erimielisyyksien seurauksena teatteri rakennettiin arkkitehtuurikilpailussa viidenneksi sijoittuneiden suunnitelmien mukaan vasta kolmanteen paikkaan, kun toisessakin oli jo puut ennätetty kaataa, ja toteutuneen teatterin piirtänyt arkkitehti oli erotettu liitosta. Teatteri rakennettiin siis toisaalle ja arkkitehtuurikilpailu alulle pannun rakennuksen käytöstä synnytti aukion, jonka keskellä kuoppa painuu katsomona porrastetusti maan sisään ja alhaalla on esiintymislava. Ensimmäisen maanalaisen kerroksen taidenäyttely on auki yöhön, päivällä luonnonvalo tilaan saadaan katosta vesialtaan läpi.

Tunnen olevani kotona vasta kun kodin jakajani tulee luokseni Suomesta? ja tuhi-see taas öisin vieressäni. Haluaisin näyttää kaikki paikat ja tehdä kokemuksistani totta jakamalla ne jälkeenpäin, aika ei kuitenkaan kaikkeen riitä. Kesän ainoalla sateisella viikolla tutustumme kolmeen elokuvateatteriin, viikonloppuisin olemme muualla ja yhdessä otamme käyttöön myös kaasuhel- lan, yksin en ollut viitsinyt. Kun palaamme viikonloppumatkalta, tunnen melkein tulevani takaisin kotiin.

Tunnustan lopulta olevani täällä kesäretkellä, minut tunnustetaan pelkästä valkeasta tai punaisesta naamasta neljästi suomalaiseksi. Käytän hyväksi kesäharjoittelija-turistin etuuksia, lähdän töistä aiemmin vain kaup-pahallia katsomaan ja pyydän vapaapäiviä viikonloppuretkiin. Nautin tilanteeni väliaikaisuudesta, pitkistä spontaaneista kävelyistä kenellekään ilmoittamatta. Kierrän kaupunkia kiireestä kantapäähän kiireettä ja lähdön lähetessä kiireellä.

Viihdyn väliaikaisesti yksinkin ja nautin puuhailustani, mutta kauneinkin kaupunki koskettaa eniten ihmisten kautta. Yksin asuessa tuttavuudet jäävät satunnaisiksi, ja ilman suhteita ihmisiin suhde kaupunkiinkin vähän kylmäksi. Koen jääneeni oven taakse muuallakin kuin turkkilaisessa kylpylässä. Ehkä kaksi kuukautta on liian vähän.

KAUPUNGIN HÄMÄRYYKSISTÄ

Teksti: Eeva Katz

Kuva: Elina Salminen

Pariisi kiehtoo autenttisella menneen ajan glamourillaan, tuhansilla nähtävyyksillään ja loisteliaalla historiallaan. Kuitenkin tämä kaikki on vain silmänlumetta, sillä jotakin Pariisin kaupunkitunnelmasta puuttuu.

Pariisista puuttuu nykyhetki; kun siellä muokataan pientä aukiota vanhalla kaupunkialueella, sinne sijoitetaan 1800-luvun lopun ns. Wallace-suihkulähde sen sijaan että suunniteltaisiin jotakin uutta. Pariisin katuväli, metron sisäänkäynnit, stopparit autoja varten ja muu katukalustus halutaan suojella yhtä tiukasti uusilta vaikutteilta kuin Ranskan kielikin. Koska Pariisin loistoaika oli 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, on katukuvakin pidettävä siellä. Kun Barcelonan Ramblalla silmää viehättävät Jugend-rakennusten rinnalla modernit ja viehättävät mainoslaitteet, niin miksei myös Pariisissa ei voida todeta, että aikansa kutakin ja unohtaa viime vuosituhhat viime vuosituhannelle? Huijaustahan se on että tehdään muka-van-haa muovista!

Pariisista puuttuu myös marginaalisuus. (Ei etteikö Pariisista löytyisi marginaalin ulkopuolelle tipahaneita ihmisiä.) Siis se suunnittelematon, *non-lieu* (ei-paikka), elävöittävä ja vapauttava sosiaalinen tila, josta kukaan ei ole tehnyt sosiologista analyysiä tai *uudelleenjärjestävää parannusehdotusta korttelin elävöittä-miseksi*. Pariisilaiset puutarhat ovat kaikki poliisien valvomia ja sulkevat porttinsa yöksi, ja niissä vallitsee Ranskan nykyhallituksen toiveiden mukainen rauha porvarishenki.

Uutena vuotena turvallisuutta Pariisissa suo-jeli valtiollinen mellakkapoliisi. Se hätyytteli Champs-Elyseeltä pohjoisafrikkalaisen näköisiä makkaranmyyjiä, aivan kuin he olisivat todellinen uhka maan turvallisuudelle. Mietin miten minua kohdeltaisiin jos poliisi kysyisi papereitani, sillä olinhan laittomasti maassa ilman oleskelulupaa, siis vankilakelpoisempi kuin makkaranmyyjä. Ihonväriini ja kansalaisuuteni takia en varmasti kuitenkaan olisi kiinnostanut poliisia. Ranskalaisen mielenosoitusbanderollin mukaan ”poliisi on kaikkialla, oikeutta ei missään!” Marginaalisuus kaupungissa, oli se sitten poikkeava ihminen tai suunnittelematon tila, voi ehkä edustaa myös turvattomuutta, mutta ennen kaikkea se luo vapautta ja kasvutilaa.

Helsingin pitäisikin varoa Pariisin suuntaa; ei museoida kaupunkia tai steriloida sitä uudella rakentamisella. Keskustaan pitää jättää marginaaltilaa vellomaan ja muovautumaan itsestään omanlaisekseen, eikä kaikesta pidä tehdä (viime silausta myöten) valmista, yhtenäistä ja täydellistä. Kurkista-kaapa Ruoholahden kanavan länsipäädyn keskeneräiselle ja rosoiselle rannalle, siinä mihin päättyy kanavan huolella suunniteltu alkupää; siellä juoksevat kakarat ja koirat helteellä kilpaa uimaan. Tai Töölönlahden ruohoiselle rannalle lenkkeilijöineen, tai niin moneen muuhun hengittävään paikkaan Helsingissä. Eikö juuri se ole sitä aitoa kaupunkitilaa jossa tapahtuu, kun uusi ja vanha ja suunniteltu ja suunnittelematon sekoittuvat?

URBS.ANTEEKSI

Teksti: Sanna Meriläinen

Pyhä Urbanus voisi olla kaupunkilaisten suojelupyhimys. Oikeasti Urbanus taisi olla 1100-luvulla elänyt ristiretkistä kiihkoillut paavi, joka kuoli marttyyrikuoleman viiniköynnöksen alla. Mikael Agricola mainitsee kuitenkin kyseisen tyyppin olleen sittemmin karjalaisten jumalanpalvonnan kohteena. Urbanus oli siinä vaiheessa muuttunut Köndökseksi. Askel siitä nykyaikalaisten suojelijaksi ei enää ole kovin pitkä, koska Urbanuksen äidillä on varmasti ollut jotain mielessään kun antoi lapselleen niin komealta kalskahtavan nimen.

Oikeasti Paavi Urbanuksia on ollut useita, enkä usko että edes paavin äiti voisi antaa lapselleen moisen nimen, vaan se on annettu myöhemmin paaviksi vihittäessä.

Suojeluspühimystä kaupunkilaiset totisesti tarvitsevat näinä aikoina. Varsinkin sellaiset, jotka eivät halua soveliaan kaupungissaelämisajan jälkeen muuttaa Nummelaan tai Sipooseen omakotitaloon. Jo pelkästään kesän aikana törmäsi eri lehdissä useisiin kymmeniin artikkeleihin, jossa uudestaan Nummelan, perusarvot ja itsensä löytäneet ihmiset kilvan löivät kaupunkilaista, joka tukehtuu asfalttiäidäköön pölyyn ja sokaisuun neonvalojen loisteesta eikä tajua omaa parastaan. Ei kannata notkia baareissa aamuneljään vaan mennä kotiin Nurmijärvelle juomaan Virosta tuotuja kaljoja tai synnytystalkoisiin.

Intellektuaalinen jännitys tuntee enää vain yhden, erityisesti maailmankaupunkimaisen virkistysmuodon: rentoutumisen; ”huvittelun”.

Ehkä minullakin on joskus muitakin huolia kuin se, että keskustaan tulee tammella vuorattuja karaokebaareja ja että monet tyytyväisenä viettävät laatu-aikaa perheidensä kanssa vehreillä omakotitaloalueilla. Silti.

Itse omakotitalossa asuvana muutun pääkaupunkisensuudulle vasta aseella uhattuna!

Missä muualla voisivat kaikki pienet mönkijät elää elämäänsä, joka ei aina kestä päivänvaloa saatika raikasta maalaisilmaa? Arabianrannassa elää urbaani kaniyhdyksunta, joka pesii lämmitettyjen omakoti-

talojen alla ja konteissa. Miten niille kävisi ilman Urbanuksen suojelevaa kättä? Mistä muualta kanit löytäisivät ravinnokseen niin paljon harvinaisia kasveja kuin mitä Suomen parhaat ja kattavimmat kasvitieteelliset puutarhat pystyvät täällä tarjoamaan?

Hyrissä oloissa kani on kova sikiämään.

Kuulemma koirankakkakasojen ympärillä on ainutlaatuisen rikas pikkuruinen ekosysteemi. Samoin kaupungeissakin pyörivät roikkutukat ja humanistit. Siitäkin tuli heti valtaehtikamaa, kun taloustutkija Richard Florida pystyi todistamaan että kaupungeilla, joissa homot ja rokkibändit elävät, menee taloudellisesti paremmin. Marginaalikulttuuritkin hyväksytään heti kun ne alkavat tuottaa rahaa. Pian pk-yrityksen toimitusjohtaja tarkistaakin Z-lehden tilaajakannan ja SM-klubit kaupungissa ennen kuin harkitsee yrityksensä muuttoa sinne.

Herrat kertovat lähtevänsä bussijaloille aina kun vapaa-aika sallii.

Kaupunki on vetelehtijälle ja monelle muullekin sopiva ekologinen lokero. Missään muualla ei ole tarjolla sopivaa ravintoa eikä itsensä toteuttamismahdollisuuksia. Maalla evoluutio karsii heidät säälimättä pois; heistä tulee perämökkien vanhojapoikia tai pakkomielteisesti kutovia vanhojapiikoja. Sen lisäksi että vetelehtijät (urbaanit nomadit?) voivat elää elämää, jossa paljon voi tapah-

tua suunnittelemtakin, he voivat elelynsä lomassa kirjoittaa romaaneja, tarkkailla ohikulkijoiden elämää tai vaikka suunnitella vallankumousta. Muutaman päivän vetelehtimään huomaa, kuinka ajatukset alkavat pidentyä ja monimutkaistua, kun niitä saa rauhassa kypsytellä. Mitä kaikkea ehti syntyäkään niiden mielissä, jotka eivät joka aamu aja tila-autollaan Lohjalta Helsinkiin vaan saavat senkin ajan nukkua tai juoda kahvia aamuiseen kaupungin ääniä kuunnellen. He voivat aloittaa kummallisen harrastuksen ja vaikkapa opetella ulkoa joukkoliikenteen reitit ja aikataulut. Tai kyyllätä naapureitaan. Ja pyhä Urbanus katselee pilveltään hyväksyvästi hymyillen.

Vanhempien pitää saada kasvattaa lapsensa rauhallisilla omakotialueilla luonnon lähellä. Lapset oppivat siinä vastuuseen ja omatoimisuuteen.

Elämää syntyy siellä missä on ruuhkaa, sanoo Rem Koolhaas. Sen tietävätkin nekin, jotka on kasvatettu oikeiden periaatteiden mukaisesti rauhallisilla omakotitaloalueilla. Sen takia hekin hakeutuvat pariutumisriitejä varten kaupunkiin. Tästä ongelmat oikeastaan alkavatkin. Urbanus toivottaa heidät tervetulleiksi, suo heille opiskelupaikan, työpaikan Nokialta ja potentiaalisen aviopuolison, mutta nämä kiittämättömät vain kulkevat kannikuskun autolla Kaivohuoneelle, käyvät ostoksilla Jättijaossa, hakailevat takaisin omakotitaloihin ja alkavat kirjoittelemaan yleisönosastoille kaupungin

kiroista. Kokonainen musiikkiteollisuuden haara on perustettu tukemaan näiden ihmisten pyrkimyksiä. Pystyn vielä ymmärtämään että 70-luvulla suurten rakennemuutosten aikaan juuriltaan kiskaistu halusi laulaa Kuusamosta, verkkarihousuista ja havumetsien tuoksusta, mutta sympatiat aumakattoisten lecatiilitalojen kasvatteja kohtaan ovat vähissä.

Vanhempien pitää saada kasvattaa lapsensa kaupungissa! Lasten tulisi jo pienestä pitäen oppia kaupungin tavoille eikä pitää erossa kaupungeista teini-ikäisiksi asti. Oppia käyttämään julkisia kulkuvälineitä ja polkupyörää, välttämään typeriä slangi-ilmaisuja sekä eurooppalaisten juomatapojen ylistämistä, sietämään ääniä, rusakoita, festivaaleja ja kadunvaltauksia. Käyttämään kaupunkia ja etsimään sieltä omia paikkoja. Rakastamaan pullonkerääjiä, rumaa arkkitehtuuria, Machu Picchua ja turkkilaisia yöpizzerioita.

Kasvattakaa lapsenne kaupungeissa! Ehkä nuorekas idealismini vielä karisee. Ehkä sitten opin suvaitsemaan myös niitä, jotka ovat valinneet ympäryskuntien uusvanhat omakotitaloalueet ja aion liittyä heidän iloiseen joukkoonsa. Siihen asti luotan pyhään Urbanukseen.

Väliotsikot ovat otteita Helsingin Sanomien artikkeleista kesä- ja heinäkuulta sekä lainauksia Oswald Spenglerin teoksesta Länsimaiden perikato (Tammi 1961).

Ulla Weckman

HEL

Emilia Pollari

”--Te laskitte kolmen hiilikaivoksenne tuot-taman puhtaan voiton viime kuulta - 22 230 dollaria –, lisäksi siihen kuluvaan kuun var-malta näyttävän voiton - 45 000 dollaria tai kenties viisikymmentä dollaria enemmänkin -, otitte sitten kynänne ja sekkikirjanne ja postititte hänelle *kokonaista viisitoista dollaria!* Ah, taivas teitä siunatkoon ja varjeltkoon nyt ja aina, Te laupias sielu! Autuuden valtakun-nassa ei ollut yksikään silmä kuivana, ja kät-televien, syleilevien ja ylistävien keskelle jylisi kirkkauden vuorelta julistus, että tämä teko saattaisi häpeään kaikki ihmisten ja enkelten historialliset uhrautumiset ja tulisi viedyksi

TRE

Niko Huttunen

Kaupungit mielletään usein kertakäyttö-kulttuurin kehdoiksi ja urbaani elämäntapa muutenkin pinnalliseksi. Olen huomannut samoja yhdistettävän myös opiskelijatoimin-taan. Kiltujen ainoana tehtävänä pidetään usein juhlien järjestämistä ja hauskanpitoa, ilman sen kummempaa tarkoitusta.

Urbaaniin ympäristöön kuuluvaa jatkuvaa purkamista ja rakentamista on helppo löytää kiltatoiminnasta. Joka vuosi naamat vaihtuvat raadissa ja eläkeikä liikkuu kolmen aktiivivuoden tietämissä. Jos näillä tiedoilla alkaa arvioida kiltatoiminnan jatkuvuutta, ei hyvältä näytä. Tosin jo pelkällä yhdessäololla

OULU

Mikko Jakonen

Suomen historiassa ei tarvitse mennä kuin sata vuotta taaksepäin kun raavas mies vielä pystyi lähtemään asumattomaan korpeen, raivaamaan suot pelloiksi ja rakentamaan perheelleen mökin paljain käsin. Ei tarvinnut niidellä yöllä orgioita pitävän naapurin teinipariskunnan kanssa tai tuntee oloaan vaivaantuneeksi kun joutuu aamun lehteä hakiessaan sanomaan päivää sille eläkeläis-papalle, joka asuu rivitalon toisessa päässä ja katsoo paheksuen verestäviä krapulaisen silmiäsi.

Ihminen on sosiaalinen olento ja siitä läh-tien, kun se esihistoriallisella ajalla huomasi että joukolla mammutti kaatuu helpommin, on alettu muodostaa kyliä ja kaupunkeja. Kaupunkien tarjoamat houkutukset vetä-vät yhä useampia mukanaan, mutta moni tahtoo silti sieltä pois aina kun mahdollista. Kaupunkilaiset ostavat maaseutuhuviloita tai lähtevät viettämään lomaansa Afrikkaan, mutta palaavat aina takaisin, koska eivät kuitenkaan tunne oloaan turvalliseksi ellei korviin kantaudu liikenteen melu tai jos postiluukku ei kolahda joka aamu viimeis-tään seitsemältä. Ihmisen kehityksessä on tultu siihen pisteeseen, jolloin luonnolliselta tuntuva elinympäristö ei enää välttämättä löydy järven rannalta itse rakennetun laituri-n nokasta, vaan kaivataan ympärille autoja ja pakokaasua, kiireisiä ihmisiä ja mainostau-luja. Ollaan onnellisia. Vai ollaanko?

Miksi joidenkin on vaikea ymmärtää sitä miten joku voi tuntee itsensä aivan yhtä lailla ihmiseksi vaikkei olekaan päivittäin kon-

kirjaan yksin omalle sivulleen, koska se on vaatinut Teiltä raskaamman ja katkeramman ponnistuksen kuin kymmeneltätuhannelta marttyyriilta henkensä antaminen polttorovi-olla; ja kaikki sanoivat: ”Mitä on jalolle sie-lulle tai kymmenelletuhannelle jalolle sielulle henkensä antaminen verrattuna siihen, mitä viidentoista dollarin antaminen ahneen kou-ransa otteesta vaatii alhaisimmilta valkoiselta mieheltä, joka maan päällä on milloinkaan elänyt?”

Ja se oli tosi sana. Ja Abraham pudisti itkien helmansa sisällön pois ja liimasi siihen kau-

ja hauskan pidolla saavutetaan yksi killan päätavoitteista. Kilta helpottaa arkkitehti-opiskelijoiden tutustumista toisiinsa sekä ympärillä pyöriivien insinööriopiskelijoihin.

Urbaaniin kulttuuriin liittyvä tunne juu-rettomuudesta. Yksilön hyvinvoinnille näyt-tää olevan tärkeää, että hän tuntee olevansa osa jotain pysyvää. Kaupungissa jatkuvuutta voi edustaa kuuluminen asukas yhteisöön tai muuhun ryhmään. Ryhmäidentiteetin luomisessa on myös paikallisella rakennus-kannalla tehtävänsä, sillä siihen voi kiinnittää kirjoitetun ja kerrotun historian.

taktissa lajitovereidensa kanssa? Olemme erilaisia. Erilaisuuteen vaikuttaa tietenkin perimän ja kasvatuksen lisäksi myös kas-vuympäristö ja ihmiset joiden kanssa on elämäänsä viettänyt.

Opiskelemaan lähtö voi olla monelle nuo-rella ensimmäinen kosketus ns. suureen maailmaan. Kaikki tuntuu oudolta, vanhoi-hin kavereihin saa yhteyden vain puhelimitse ja lattia peittyy maksamattomiin laskuihin. Ei voi enää rynnätä äidin kainaloon nähtyään painajaisunta ja isä ei enää ole hakemassa autolla tanssitunnilta. Killalla on tärkeä rooli uusien opiskelijoiden vastaanotossa. On pyrittävä siihen että jokainen pääsee alusta asti mukaan joukkoon ja tutustuu luokka-vereihin. Joidenkin mielestä yksinolo on hauskeempaa kuin tuntemattomiin tutus-tuminen ja jotkut eivät vaan ole niin sosi-aalisia kuin toiset. Arkkitehdin ammatissa kuitenkin ryhmässä työskentelemisen taito ja kyky tulla toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Siksi killan tulisi vetää juuri ne helpoimmin syrjäytyvät yksilöt pois koloistaan ennen kuin on liian myöhäistä.

Oulussa kilta vie uudet opiskelijat syksyn aluksi Yliopiston perämeren tutkimuskes-kukselle Hailuotoon saunomaan ja puu-hailemaan keskenään viikonlopuksi. Kun nukutaan samassa huoneessa kymmenen muun kanssa ja hiippaillaan yhdessä meren rannalla revontulien loisteessa ei oikein voi olla tutustumatta niihin ihmisiin, joiden kanssa pääsee viettämään loppuelämänsä.

nopuhevien ilmoituslapun: *varattu*; ja Pietari sanoi itkien: ”Hänet otetaan vastaan soihtu-kulkueella, kun hän tulee”; ja silloin koko taivas jylisi ja iloitsi siitä, että Te tulette sinne. Ja niin myös helvetti iloitsi.”

Mark Twain Matkakirjeitä Maasta

Myös kilta voi olla yhteisö, joka edustaa jat-kuvuutta. Raadin jäsenet jatkavat pohjalta, jonka aiemmat opiskelijat ovat luoneet. Jo saavutettuja asioita pidetään itsestään sel-vinä, vaikka usein ei edes tiedä niiden olevan kiltatoiminnan ansiota. Uudistuksia ja toi-minnan kehittämistä ei tehdä vain katsellen lähitulevaisuuteen vaan myös tuleville opis-kelijasukupolville. Niin kuin on aina tehty. Viimeistään vuosijuhlilla huomaa ettei voi olla ensimmäinen, joka on näiden puuhien parissa aikaansa viettänyt.

Kilta yrittää siis vastata opiskelijoidensa viih-tyvyydestä, mutta tekee myös paljon muuta. Killan toiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää että uusia opiskelijoita saataisiin houkutelua mukaan killan toimintaan muu-tenkin kuin vain bileisiin osallistumalla tai ilmestymällä talkoisiin sopivasti juuri silloin kun kaikki työt on jo tehty ja ruoka alkaa olla valmista.

Vaikka killassa toimiminen saattaa tuntua välillä hukkaan heitetyltä ajalta ja työskenteleminen lähes palkatta melkein tyhmältä on syytä muistaa että kilta on tärkeä osaston toiminnan kannalta. Se toimii linkkinä opis-kelijoiden ja henkilökunnan välillä ja lienee ainut väylä, jota pitkin yksityinen opiskelija voi vaikuttaa esimerkiksi opetuksen epäkoh-tiin. Ei voi myöskään väheksyä niitä oppeja joita yhdessä tekeminen ja asioiden järjestely antaa tulevaisuutta varten.

En tiedä miksi, mutta näyttää siltä että joka vuosi yhä harvempi opiskelija tahtoo mukaan vaikuttamaan. Vaalikokouksissa on juuri ja juuri enemmän osallistujia kuin mitä tehtäviin valitaan ja yhä useammin, kun samat ihmiset joutuvat vuodesta toi-seen tekemään kaiken työn, on vaikeuksia saada kokoukseen päätösvaltaisuuden riittävä määrä osallistujia. Toivottavasti kun nyt uusien opiskelijoiden sisäänottomäärä jälleen kasvaa, saataisiin hallitukseen edes hitusen verran enemmän uutta verta. Ja muistutuksena vielä että kokouksiin saa ja pitää osallistua vaikka ei hallituksessa istuisikaan.

